

ΕΣΤΙΑ

Παύλος
Π.
Στ.
ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

1878

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΥΡΕΙΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας, 'Οδός Σαδίου, 6

1878

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ετησίως: Έν Ελλάδι φρ. 10, εν τη Αλλοδαπή φρ. 20.—Αι συνδρομαί άρχονται από 1 Ιανουαρίου τούτου έτους και άνε έκτάσει.—Γραφίον της Διεύθυνσεως: Ήδης Σπυρίου, 6.

25 Ιουνίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΥΡΙΑ

Πανουριάς

[Ο Πανουριάς εγεννήθη περί τὰ 1759 εις Νιρέμιασαν της Παρνασσίδος και έζησε μέχρι τινός βίου ποιμαντορικόν. Ύστερον συνεστράτευσεν μετά του Ανδρούτζου και του Καλλιμαχάδα. Έν τω έτει δὲ 1817 παρεβόησεν εις Γρανίκην, προσεκύνησεν τῷ Ἄλῃ και περί τὰ 1820 διεπίσθη άρματωδώς Παρνασσίδος. Λέγεται ὅτι, ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ, κελεύσαντος τοῦ Ιερώνησεν ἕνα ἀναμάρτη τὸ νήπιον ἐν ᾧ ἐτελειτο τὸ βάπτισμα, ἀκήνησεν, Πανούρηα, ὡς ἔκον τὸ βαπτίζόμενον ἦτο θήλυ. Ἄλλῃ νοήσας παραγρηματὸ λάθος μετέτρεψε τὸ ὄνομα αὐθαιρέτως εις τὸ Πανουριάς].

ΔΙΑΚΟΣ, ΠΑΝΟΥΡΙΑΣ, ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

[Έκ του Διακού.]

— Διάκε, χαρὰ ἔς τὸν ἔθνα σου!

— Καλῶς τὸ Δουβουνιώτη, Καλή σου μέρα, Πανουριά. Μὴ μὲ προσήρ' ἢ ἴρα; Ἐξέλασα, ἐγαλάστησα, γλυκὰ κρυφομιλιώνας Ἄδέρφια, μὲ τὴ μάνα μου ποῦθε νὰ μ' εὐρη ἀπόψε. — Θανάση, ἀν ἂν σου ζήλεψε τὰ νεύρα, τὴν ἀνδριά σου, ἢ ἄρματα τ' ἀρετήματα, τὸ μάτι, τὸ τραγούδι, Ζηλεύω αὐτὴν τὴν ἑσπερὰ πῶχει τὸ μέτωπό σου! Ἐσπῆσεν ἔς τὸ κατόφλι μου τὸ νεκρακρέδιστό του (1) Χάρος και μὰς κερτερεῖ. Σήπληγαις, τρομακρηνάις Μανιάδαις ἀναριθμηταῖς μὲ κορυμμένα στήθια Φεύγουν ἔς τὰ πλάγια νὰ κρυφτοῦν μὲ τὰ βουκασταρούδια. Τὴ θόνη ἐμυριστήκανε τὸ σκοτωμὸ ποῦ θάρρη και γροῦζουν ἀνυπόμονα τροχίζοντας τὴ νόχη, και οὐ, κομμάσαι ἄν ἀρνί! . . . Θανάση, σὲ ζηλεύω! . . .

— Δὲν ἔχω πέτρινη ψυχὴ. Τοῦ κόσμου τὴ λαχτάρα Μέσα στὴ φλέβα τῆς καρδιάς οὐ αἰθερο λυμμένο Τὴ νοιώθω π' ἀναδεύεται και μὲ σαρακοτρώγει. Σωχόρεσά με, Πανουριά. Πρώτη φοράν ἀπόψε Ἄφ' ὅτου ζῶμαι τ' ἄρματα μ' ἐξάντισε τ' Ἄστέρη. Μὴ μῶχετε βεργύγιωμα. Ποῖος ξέρει μὴν ἢ μοῖρα; Ἄδέρφια, μ' ἀποκαίμισε γὰ νὰ μὲ συνειθίσῃ Ἄς τοῦ τάφου τὸ τριακόταδο. Ἐγὼ μὲ ἢ γέρο Χάρος Ἐβῆ; λογαριαστήκαμε, και ἔς τὸ κατὰστῆγό του Ἄνα μισρὸ καταίθα τὸ μῆνει ἔγραφο γὰ μῆνα. Ἰνυιατῆτ' ἔσαι; τοῦς ζωντανούς. Ἐγὼ ὅα πολεμήσω Ἰὰ τὰ παλῆά μας ἀκακαλα. Ἄς τὴ φλόγα τοῦ πολέμου, Σὲ μέσα ἔς ἕνα θυμιατό, ὅα βίξω τὸ κορμί μου Νὰ γένο νεκρολίθων ἔς τὸ φηδερό τριατάγιο.

— Μὴν τὰ ξεσπερίζεσαι τοῦ Πανουριά τὰ λόγια. Θυμήσου, Διάκε, μοναχὰ πῶς ἀδειασεν ἢ φλέβα Τοῦ δούστου τοῦ γένους μας, και μὲ βανίδα τῶρα, Ἄν ἀτάξῃ ἀπὸ τὸ αἷμά μας ἔς τὴ γῆ χωρὶς ἐλπίδα, Ἄντι νῆναι μνημόσυνο, μπόρει νῆναι κατῆρα. Σῆροι τί κρῶσαι; ἔς τὴν καρδίαν, γνωρίζω τί ὅα κίχηται. . .

— Ποῖος μ' ἐμαρτύρησεν ἔς ἔσας; — Κάννας, μὴ θυμῶν. Ἐἶδα κ' ἐγὼ τὴ μάνα σου ἀπόψε ἔς τῶνερό μου και μοῦπε νῆρθω νὰ σ' εὐρῶ και νὰ σοῦ πῶ, Θανάση, Πῶς ἂν γαλαστοῦμε σήμερα, ὅα νὰ δειλιάσῃ ὁ κόσμος και ὅα γουμήσῃ ἢ Ἀρβανιτικὰ πυκνὴ οὐν τὴν ἀκρίδα, και ἐξλόγο τοῦ Ὀμῆρασα ποῖος ὅα τ' ἀποστορώσῃ; — Ὁ γυῖός τοῦ Ἀνδρούτζου ἔς τὴ Γραδιά! . . .

— Τί θέλεις Δουβουνιώτη; Νὰ πῶ τὸ Ἰοργοπόταμο, θαλὸ π' ἐντριπασμένο Νὰ πῶ στὴν ἄγρια θάλασσα, πῶς ὄν ἐβρέθη; ἕνας Τὰ φακοσμένα του νερά, μὲ δύο βανίδαις αἶμα Ἄς αὐτὸ τὸ πρώτο θάφτισμα, ν' ἀγίασῃ, νὰ μυρώσῃ; Κ' ἢ θάλασσα μουγερόκοντας νὰ τρέξῃ ἔς τ' ἀκρογῶλια, Σὲ φοβερὸς διαλαλήτης, κ' Ἄνατολὴ και δύση Νὰ μᾶθουν πῶς γιορτάζουμε τὴ νεκρανάστασή μας; . . . Νᾶναι ὁ Ἰερώνης στὰ θέρμα και νὰ μὴν εἶρη ἐμπρός του Δελα κουσάρια ξεπλωτὰ γὰ νὰ σιοντάξῃ ἑσάνου! Νὰ μὴ βαφῆ τὸ πέταλο στοῦ ἀλόγου του τὸ νόχι! . . . Ἄδέρφια, τᾶποράσαι και μοναχὸς ἂν μῆναι, Ὅ' ἀπλόσω ὄργουτὰ τὰ χέρια μου, τὰ πόδια ὅα βίξω, Κ' ἂν δὲ μὲ ξεγωνιάσουνε κ' ἂν δὲ μὲ κατακόφουν, Δὲ ὅα μὲ διώξουν ἀπειρεῖ, δὲ ὅα μὲ ἰδοῦν τὴ φτέρνα. και σὲ τί λέγεις Πανουριά;

— Μ' ἐδάμπωσε ἢ ἀχτίδα, Πάστρῳφτει ἀπὸ τὰ μάτια σου. Τριγύρω ἔς τὰ μαλλιά σου Παίξει τὸ γλυκοχάραγμα. Μῶθ φαίνεσαι μεγάλος, Ψηλὸς ὡσαν τὸν Ὀλυμπο και στένω και προσμένω Ἐμπρός σου ἀκνητος, βουδὸς, Διάκε, νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιο, Πῶρην τὴν ἴρα ὅα προβῆ ἀπ' τ' ἀντικείμενά σου.

— Τί λόγος, γέρο Πανουριά, τί φοβερὴ βλαστήμια Ἐπῆλσε τρησ' ἀπ' τὰ χεῖλιά σου! Αὐτὴ τὸ φῶς ποῦ βλέπεις Ἄς μὴ τὸ σκοτεινιάσωμε . . . Ἐσὺ στὴ Καλοκομμάτα Σῶσε νὰ βίξῃς θίμελο. Στείλε τὸν Παναγρία Νὰ πῶ στὸ Μουσταφάμπεη μὲ τὸν Κορνὰ τὸν Τράκα. και πρὶν ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος, θυμήσου, ὁ Ἰωάνης Νὰ βγῆ ψηλὰ ἔς τὸ ξέφαντο κ' ἐκτεθε νὰ κηρύξῃ Τὸ φοβερὸν τὸν ὄρκο μας, γὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος Ὅτι τὸ βίαιον τοῦ παπᾶ κ' ἢ μάτρα τοῦ Δεσπότη ὅα γίνων Χάρου φλάμπουρο και σιγά τρω και σκοτῆδι και κατασάρκι μελαυτὸ στὴν Ἄγια Τράπεζά μας, Ὅσο ἔς αὐτὰ τὰ γῶματτα θαρροστεφανωμένη Ἢ δουλωμένη ἐκκλησιὰ τὸ μέτωπο δὲ εἶξῃ.

— Δὲν εἶμαι, Διάκε, Πανουριάς, νῆμαι γυναῖκα χίρα και νὰ μὲ πνίξῃ τὸ φῶμα ποῦ ἐφάγαμε ἔς τὰ πλάγια Ἄν λησμονήσω σήμερα τὸ βάπτισμα, τὸν ὄρκο.

— Ἐσὺ τὸ Ἰοργοπόταμο ὅα πιάσῃς, Δουβουνιώτη, και πολεμῶντας τὸν ἐχθρὸ λησμώνης πῶς ἔχεις Κλεισμένο μὲς τὰ Γιάννικα τὸ Γεώργο, τὸ παιδί σου. Ἠλέπε τὸ βέμμα τοῦ νεροῦ, κάμε το ν' ἀρμυρίσῃ Μὲ δᾶκρυ τῆς Ἀρβανιτιάς. Στείλε το ματωμένο Ἐ τὰ μακρονὴ τ' ἀδέρφια μας τὸν τρόγο σου νὰ φέρῃ Ὅσων προιτόλουθον καρπὸ, μαζὺ μὲ τῶνομά σου. Ὁ Πανογιάννης στὰ βίξῃ, και πλευρά ἔς τὸ γεφύρι Τῆς Ἀλαμῆνας, Πανουριά, ὅα στήσῃ τὸν Καλύδα, Κις τὴ Δαμάσκα μῆνοι ἐγὼ, σὰ: τὸ ζητῶ γὰ χάρη, Κ' ἔταν ἀρχίσουνε . . . Σιωπή! . . . μὲς κάστηκε πῶς εἶδα Σὰν ἕνα γοκιο νὰ διαβῆ . . . Ἐσὺ εἶσαι, μῶρε Μῆτρες;

— Ἐγῶμαι, καπετάν μου.

— Παντεῖς βουδὴ τὴ νόχη και δὲ σ' ἐγνωρίσα μὲ μῆρας. Μὲ δίκησιν νυγτοπούλι Σὲ κρᾶζου οἱ συντρόφοι μας. Τί φέρνεις παλληκάρη;

— Έπίνοι ο Όμιρπασας από τό Λιανοκλάδι.
 — Πέτα, βοδόλα, Πανουριά... Στάγματα, Δουβουνοιάτη...
 Χριστός άνώστη Δέσποια μου! Καλώς ν' άνταμωθώμε
 Άπόψε πάλε νικητά. Κι' αν δε με μεταΐδῃτε,
 Δν ήλιω νά με κλάψετε. Θέλω σάν πολεμάτε
 Την πρώτη σας τήν τουφεκιά, τό πρώτῳ σας τό βόλι
 Γι'ά μένα νά τό βίγνετε, γιά τήν ψυχή του Διάκου.
 Ήρωληθήκαμε και οί τριῖς. Τά χείλη του Θανάση
 Ήλουλούδιζανε χαρά, σπιθοβολούν τό μάτια.
 Στο κρού τῶ έρι του βουνού καπνίζει ο Άνασσαμός του,
 Λές ότι από τό στόμα του ήρωσή και ξεθυμαίνουν
 Σάν από βράχου σχηματικά ή ελοίμηται ή φλόγιας,
 Όπου κρυφάραζαν βάλαις τό γένους μας τῆ σπλάχνα.
 ΛΕΙΠΣΙΣΤΕΛΙΑ ΒΑΣΙΛΟΥΤΗΝΙ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

Ενώ πολλοί και έκτενείς περί σημαίας δια-
 τριβαί και μονογραφίαι παρ' άλλους έθνεσιν
 υπάρχουσιν, ουδείς δυστυχώς παρ' ήμιν μέχρι
 τούδε έγγραφε τι περί του σπουδαίου και ένδια-
 φέροντος τούτου θέματος. Ίσως ή έλλειψις ύλης
 απέτρεψε τούς περί τῶ τοιαύτα ασχολουμένους
 τό ζήτημα τούτο νά επιχειρήσωσι. Διά τῆς δια-
 τριβῆς ήμῶν αὐτῆς πληροφορίας τινῶς μόνον
 περί τῆς έλληνικῆς σημαίας νά παρασχόμεν
 προτιθέμεθα, ή μάλλον νά δώσωμεν νόξιν δι' ευ-
 ρυτέραν του θέματος μελέτην. Ἀπέχρμεν δέ του
 εξετάσαι τήν άρχήν και τόν σκοπόν τῶν ση-
 μαίων έν γένει, διότι ή τοιαύτη έρευνα είναι
 αντικείμενον ειδικιτέρας μελέτης.

Πριν ή του κυρίου ήμῶν θέματος επιληφθῶ-
 μεν, καλόν νομίζομεν νά μνημονεύσωμεν δύο
 τῶν σημαίων τῆς Ἐπαναστάσεως, ήτοι τῆς έν
 Πάτρις ύψωθείσας ύπό του άειμνήστου Ἀρχιε-
 πισκόπου Γερμανοῦ τήν ένδοξον ήμέραν τῆς 2ῆς
 Μαρτίου, διότι αὐτή ήτον ή σημαντικώτέρα και
 πολλοί άλλαι πόλεις αὐτήν παρεδέχθησαν, και
 τῆς τῶν Σπετσῶν, διότι πρώτη αὐτή έν τῶν νή-
 σων ύψωσε τήν σημαίαν τῆς έλευθερίας τήν 2
 Ἀπριλίου 1821, και ή τῶν άλλων νήσων ήν
 σχεδόν όμοία αὐτή έκτός μικρῶν τινων παραλ-
 λαγῶν.

Ἡ έν Πάτρις ύψωθείσα σημαία ήν όλόκλη-
 ρος χρώματος λευκοῦ, έχουσα σύμβολον τῶ του
 Βροδισιατικοῦ τῶν ιερέων τῆς Φιλικῆς Ἐται-
 ρίας: Ἐπ' αὐτῆς ύπῆρχε σφραγίς κεκοσμημένη
 διά του σημείου του σταυροῦ, κύκλιφ φέρουσα
 κλάδον δάφνης και τήν πολυσήμαντον επιγρα-
 φήν «Σφραγίς Ἐλευθερίας». Ἡ επιγραφή αὐτή,
 δι' ἧς συνεδέοντο βεβαίως ή Θρησκεία και ή έλευ-
 θερία, εσήμαινεν ότι ο «Έλλην ως σφραγίζεται
 Θρησκευτικῶς διά τῆς διαρεῆς του Ἁγίου Πνεύμα-
 τος, οὕτω και πολιτικῶς διά τῆς έλευθερίας.»

1. Τό Βροδισιατικόν τῶν ιερέων σχηματίζετο δι' ἑνός τε-
 τράγωνου παραλληλογράμμου φέροντος: ἔσοι 10 στήλας
 συνδεδεμένας μέ δύο γραμμῆς γιά τοῦ σχήματος. Ἄνωθεν
 ἐφέρετο κατά κάθετον μέν ο σταυρός πεφραγμένος μέ κλά-
 δον έλαίας, εἰς δὲ τῆς πλευρῆς: ἐφεχούσας κατά πλάγιαν
 γωνίαν δύο λογιζόμενος σημαίας, τήν μέν γράφουσαν τήν
 Ἐλευθερίαν, τήν δὲ τῶν Θείων διὰ μόνον τῶν ἀρατικών
 και τελευταίων στοιχείων τῶν λέξεων Π Ε Α Π Θ Σ. (Ίδὲ
 I. Φιλίμωνος δοκίμιον περί Φιλ. Ἐταιρίας, σελ. 166).
 2. I. Φιλίμωνος Ἱστορικὴν Δοκίμιον, τόμ. 3, σελ. 23.

Ἡ ἑπαναστατικὴ δὲ τῶν Σπετσῶν σημαία ήν
 κυανόχροος, έχουσα έν τῷ μέσῳ ήμισέλινον
 πρὸς τὰ κάτω βλέπουσαν, άνωθεν δ' αὐτῆς τόν
 τρίγων σταυρῶν, δεξιόθεν του σταυροῦ άγκυραν
 ἐρυθρίαν ἐφ' ἧς ήν περιτετυλιγμένος όφρις, άριστε-
 ρόθεν λόγχην και γλαύκα συμμαζευμένας έχου-
 σαν τῶς πτέρυγας. Ἡ γύρωθεν αὐτῆς ταινία, τῶ
 σύμβολα ταῦτα, και αἱ περί αὐτὰ λέξεις «Ἐ-
 λευθερία ή Θάνατος» ήσαν ἐρυθρόχροα. Ἐκ τῶν
 συμβόλων τούτων, ο μέν σταυρός ἐδήλου τήν ιε-
 ρότητα του άγίου, ο όφρις τήν δικαιοσύνην,
 και ή γλαυξ τήν φρόνησιν.

Ἄπαντα τὰ έλληνικά παρασημα είναι δίχροα
 κυανόλευκα, διότι δύο μόνον χρώματα, τῶ κυ-
 ανοῦν και λευκοῦ, ως έθνικά άνεγνωρίσθησαν και
 ἐψηφίσθησαν ύπό τῶν έθνικῶν κατά τήν Ἐπα-
 νάστασιν συνελούσεων, και κατόπιν, μετά τήν
 άνεξαρτησίαν του Ἐθνους, διά νόμων ἐπεκυ-
 ρώθησαν.

Ἡ έν Ἐπιδάφριω α' έθνική τῶν Ἑλλήνων
 συνέλευσις διά του οργανικοῦ αὐτῆς νόμου τῆς
 α' Ιανουαρίου 1822 ὤρισεν ως χρώματα τῶν
 σημαίων τῶ κυανοῦν και λευκοῦν διά τῶν ἐξῆς
 παραγράφων:

§ ρδ'. Τα χρώματα τῶν σημαίων τῆς Θαλάσ-
 σης και τῆς ξηρᾶς διορίζονται τῶ ἐξῆς, κοινοῦν
 και λευκοῦν.

§ ρε'. Τό ἐκτελεστικὸν σώμα θέλει προσδιορί-
 σει τόν σχηματισμὸν τῶν σημαίων.

Ἡ προσωρινή τῆς Ἑλλάδος Διοίκησις συμφῶ-
 νως ταῖς άνωτέρω παραγράφαις διά του Προέδρου
 του έκτελεστικοῦ έν Κορίνθῳ τῆ 15 Μαρτίου
 1822 και ὑπ' αριθ. 510 διεκήρυξεν ότι:

Κατά τήν § ρδ' του Ὁργανικοῦ νόμου ένθα
 διορίζονται τὰ χρώματα κυανοῦν και λευκοῦν
 ως χρώματα του Ἐθνους, και κατά τήν § ρε'
 περὶ του σχηματισμοῦ τῶν σημαίων, τό έκτε-
 λεστικὸν σώμα διετάξε και διατάττει τὰ ακό-
 λουθα:

α'. Τῶν μέν κατά γῆν δύναμιων ή σημαία
 σχήματος τετραγώνου θέλει έχει τῶ ἑμβαδὸν
 κυανοῦν, τῶ ὁποῖον θέλει διαιρεῖσθαι εἰς τέσσαρα
 ἰσα τμήματα δι' ἑνός σταυροῦ λευκόχρου δια-
 σχίζοντος έκείνα τὰ τμήματα ἀπ' άκρων εἰς ά-
 κρων του ἑμβαδοῦ.

β'. Ἡ δὲ κατά θάλασσαν σημαία θέλει εἰ-
 σθαι διττῆ' μία διά τὰ πολεμικά, και άλλη διά
 τῶ ἑμπορικὰ πλοία. Καί τῆς μέν διά τὰ πολε-
 μικά πλοία τῶ ἑμβαδὸν θέλει διαιρεῖσθαι εἰς έν-
 νέα δοξίζοντα παραλληλόγραμμα, παραμειβομέ-
 νων εἰς αὐτὰ τῶν χρωμάτων λευκοῦ και κυανοῦ,
 εἰς τήν άνω δὲ πρὸς τήν ἐσω γωνίαν του ἑμβα-
 δοῦ θέλει σχηματισθῆ τετράγωνον κυανόχροον
 διασημειῶνον έν τῷ μέσῳ δι' ἑνός σταυροῦ λευκο-
 χροῦ. Ἡ δὲ διά τὰ ἑμπορικὰ πλοία διορισμέ-
 νη: τῶ ἑμβαδὸν θέλει εἰσθαι κυανοῦν' εἰς τήν
 I. Μέμουςα σὺλλογὴ, τόμ. 6, σελ. 33.

άνω πρὸς τήν ἐσω γωνίαν τούτου του ἑμβαδοῦ
 θέλει σχηματισθῆ ὡσαύτως τετράγωνον λευκό-
 χροον και διασημειῶνον έν τῷ μέσῳ δι' ἑνός σταυ-
 ροῦ κυανοχροῦ.

Ταῦτα ἐνεκρίθησαν και ἐπεκυρώθησαν και διά
 του Συντάγματος του 1827 διά τῶν ἐπομένων
 παραγράφων:

§ γγ'. Τα χρώματα τῶν σημαίων τῆς Θαλάσ-
 σης και τῆς ξηρᾶς είναι τῶ κυανοῦν και λευκοῦν.

§ γδ'. Ὁ σχηματισμὸς τῶν σημαίων θέλει εἰ-
 σθαι κατά τήν περι τούτων προεκδουείσαν δια-
 τριβὴν τῆς Διοικήσεως, και έκτός τῶν σημαίων
 τούτων άλλας νά μή μεταχειρίζονται οί Ἕλληνες
 τόσον εἰς τήν γῆν ὅσον και εἰς τήν θάλασσαν.

Ἐνταῦθα, ως εἰκῆς, ἐγεννήθη ήμιν ή άπορία
 διατί τὰ χρώματα ταῦτα οί ἀποτελοῦντες τῶς
 Συνελεύσεις έκείνας φιλοπάτριδες άνδρες, ως έ-
 θνικά παρεδέχθησαν, και τίς ο λόγος του σχη-
 ματισμοῦ τῆς σημαίας δι' έννέα παραλλήλων,
 και παραμειβομένων τῶν χρωμάτων, ταινιῶν.

Ἐν τῇ Ἱστορίῳ του Ἑλληνικοῦ Ἐθνους του
 καθηγητοῦ κ. Κ. Παπαρηγοπούλου τόμ. 4, σελ.
 636 ἄπαντῶ ότι, «ἕτε ο διαβόητος Ἄλφ Πα-
 πῶς ἀπὸ του 1800—1803 ἐγένετο κύριος
 πτῆς Στερεῆς και τῆς Πελοποννήσου διά τῶν
 υἱῶν του και εδάμασε τούς ἄρματωλοῦς του
 »Ὀλόρηπου, ὅλοι οί μάχημοι έκείνοι άνδρες κα-
 »πέφυγον εἰς Σκίαθον και συνεκρότησαν κατα-
 »δρομικὴν στόλον ἐξ 70 περίπου πλοιαρίων,
 »του ὁποῖου άρχηγὸς προεχρίσθη ο εκ Βάλ-
 »του Γιάννης Σταθᾶς, ὅστις ανέπετασεν ἀντι-
 »τῆς πρότερον κυματιζούσης ἐπὶ τῶν πλοίων ε-
 »κείνων ρωσσικῆς σημαίας, σημαίαν έλληνικάν
 »φέρουσαν ἐπὶ κρητῶ πεδίον λευκὸν σταυρῶν.»

Ἐκ πρώτης όψεως ήδύνατό τις νά συμπεράνη
 ότι τό Ιστορικὸν ταῦτω γεγονός εἶχον παραδειγ-
 μα οί τὰ περί σημαίας κανόνισαντες. Ἀκριβε-
 στέρα ὅμως του πράγματος μελέτῆ πεῖθαι πάν-
 τα, ότι ουδαμῶς τούτο συνέταινεν εἰς τόν δίχροον
 τῆς σημαίας ὀρισμὸν, διότι ουδέποτε τῶν κατά
 τήν Ἐπανάστασιν ύψωθείσων σημαίων ύπό τῶν
 διαφόρων πόλεων και δπλαρχηγῶν ήν οἷα ή του
 Σταθᾶ. Ἡ σημαία τῶν Σπετσῶν ήν κυανόχροος
 μέ ταινίαν ἐρυθρᾶν, ή τῶν Ἐβρων λευκή μέ ται-
 νίαν ἐρυθρᾶν, ή τῆς Ὑδρας χρώματος μέλανος,
 ή τῶν Πατρῶν λευκή, ή ὑπό του Παπαδιαμαν-
 τοπούλου και Λόντου ύψωθείσα τήν 23 Μαρτίου
 ἐρυθρᾶ μετά σταυροῦ μέλανος, και ή έν τῷ
 στρατιωτικῷ ὀργανισμῶ ήν πρὸς ἔγκρισην ὑπέ-
 βλεβεν ο Νικόλαος Ἴψηλάντης ἀναφερθεμένη ση-
 μαία ἐπρεπε νά γείνη έκ τριῶν χρωμάτων, ἁ-
 μπρου, μαθροῦ και κοκκίρου. Ἡρὸς τούτοις αἱ

1. Ἀρχαία τῆς Ἑλλῆν. Παλιγγενεσίας, τόμ. 4, σελ. 322.
 2. Μέμουςα τόμ. 9., σελ. 140.
 3. Περὶ πάντων τούτων ἴδε Ἱστορίας Σ. Τριασύτη τόμ.
 4, σελ. 80, ἐκδοσις β', Φραντζῆ τόμ. 6', σ. 176, Φιλί-
 μονος τόμ. 4, σ. 96 και τ. γ', σ. 409, Κ. Νικαράμου τόμ.
 4, σ. 100 και Α. Ἡρλάνδου τόμ. 4, σ. 61.

σημαία αὐται και πολλῶν άλλων κοινοτήτων
 ἔφερον ποικίλα σύμβολα εκ διαφόρων χρωμάτων.
 Ἐκ τούτων και πρὸ πάντων διότι αἱ νήσοι δὲν
 υιοθέτησαν τήν σημαίαν του Σταθᾶ, ἀδιστά-
 κτως συμπεραίνομεν ότι αὐτή, αν και ήτο όμοία
 τῇ νῦν στρατιωτικῇ, δὲν ἐχρησίμωσεν ως ὑπό-
 δείγμα εἰς τόν σχηματισμὸν τῆς έθνικῆς.

Ἡ και ἀπάσας σχεδὸν τῶς Ιστορίας τῆς Ἐ-
 παναστάσεως ἀνεγνωμεν, και πάντα τὰ σωζό-
 μενα έγγραφα ἀνεδιφήσαμεν, ουδαμῶς ὅμως ή-
 δυνηθήμεν νά εὑρωμεν τόν λόγον δι' ἃν ως έθνικῆ
 χρώματα τῶ κυανοῦν και λευκοῦν ἀνεκρυφθήσαν.
 Ὅθεν ἠναγκάσθημεν εἰς προφορικῶς νά καταφύ-
 γομεν πληροφορίας ἐπιζώντων και μετασχόντων
 τῆς Ἐπαναστάσεως ανδρῶν και άλλων λογίων. Ἐξ
 αὐτῶν εἰς μόνον, ο σοφὸς και σεβαστὸς έν τῷ
 Πανεπιστημῳ καθηγητῆς κ. Φίλιππος Ἰωάννου,
 ἔδωκεν ήμιν τήν ἐξῆς πληροφορίαν, ήν ἀπλῶς ἀ-
 ναγράφομεν, μή τολμῶντες ως τήν ἀληθῆ και
 πραγματικὴν αὐτῆν νά συστήσωμεν. «Διά τῆς
 παραδοχῆς και ψηφίσεως τῶν δύο αὐτῶν χρω-
 μάτων ως έθνικῶν ήθέλησαν οί πληρεξούσιοι
 τῶν Συνελεύσεων έκείνων νά δείξωσι και μετα-
 δώσωσι τοῖς μεταγενεστέροις τῶν ιερῶν σκοπῶν
 τῆς Ἐπαναστάσεως και τήν πρὸς τήν Θρησκείαν
 ἄδολον και ἐγκράδιον αὐτῶν πίστιν. Διότι,
 τό μέν κυανόν δὲ ἡλοῖ τό εἰς τῶς ὄψεις ήμῶν
 περιεπτάμενον χροῦμα του οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος,
 του ὅς ἐπὶ τό πλεῖστον αἰθροῦ και ἀνεπέλου,
 δι' οῦ φανταζόμεθα τόν Θεόν ὅστις ἐνέπνευσεν
 εἰς τό ἔθνος τήν μεγαλοεργὴν ἰδέαν ἵνα ἀδύνα-
 τον και ἄοπλον ἐπιχειρήσῃ άγῶνα κατά ἰσχυροῦ
 και ἄνόπλου τυράννου και διεδικήσῃ τήν έλευ-
 θερίαν του, ής ἀπῆλαυσε διά τῆς πρὸς Αὐτὸν ἀ-
 κραδάντου και εἰλικρινῶς πίστεως, δυναθῆν νά
 φέρῃ τόν άνισον έκείνου άγῶνα εἰς αἴσιον πέρας.
 Τῶ δὲ λευκόν σημαίνει τό καθαρόν, ήγνὸν και ἀ-
 μωμον τῆς ἐπιχειρήσεως έκείνης, μόνον σκοπῶν
 ἐχούσης τήν ἀπαλευθέρωσιν και άνεξαρτησίαν του
 Ἐθνους, και τήν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
 σκληροτέρας τυραννείας.»

Ἐπίσης οὐδὲ τήν ἑτέραν ήμῶν άπορίαν, τὸν
 σχηματισμὸν διατ. τῆς σημαίας ἐξ έννέα παραλ-
 λῆλων και ἐναλλάξ συνερραμμένων ταινιῶν νά ἱ-
 κανοποιήσωμεν ήδυνηθήμεν, αν και ἀπίστους
 πρὸς τούτο κατεβάλομεν προσπαθείας.

1. Τήν ἐξῆς περί τούτου έχομεν εἰκασιάν, ήν σημειώσωμεν
 ένταῦθα. Ὁ σχηματισμὸς τῆς σημαίας ἴγένετο αὐτως ἕνεκα
 τῶν ἐπιπορευσῶν τότε δημοκρατικῶν ἰδεῶν κατά μίμησιν
 τῆς ἀμερικανικῆς, μέ τήν διαφορὴν ότι ἀντί τῶν ἀστερίσκων
 αὐτῆς ἐτέθη εν τῇ ημετέρῃ ο τίμιος σταυρός, τό σύμβολον
 τούτου τῆς χριστιανικῆς πίστεως, και κατά τήν ἐπιτογῆ του
 Chateaubriand ἔφρασαν, l'étendard de la civilisation,
 και ἀντί τῶν δ ἑ π α τ ρ ῶ ν γραμμῶν, έν νέ α, διότι ο ἀ-
 στήμης οὕτως ἱερῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἱναμίζετο, και εἴχε
 Θρησκευτικὴν αξίαν. Περὶ τῆς ἱερᾶς σημαίας του έν ν έ α
 ἴδε λεξικὸν Γαζῆ έν τῇ λέξει, και Karl Hoekl Kreta τόμ.
 4, σελ. 246 και ἐξῆς. Καί παρ' Ὁμήρῳ και άλλοις ποιη-
 ταις ἀπαντῶ ο αριθμῆς έννέα ουχὶ δεκάτις ἄνευ σημαίας:
 ως έννέα ἔβροι. Ὅδ. γ, 7, έννέα τάλῃρους Ὅδ. γ, 8, Αισουμή-
 ται κρητα έννέα Ὅδ. θ, 258, έννέα κρητα κλέβρα Ὅδ. λ, 574,

Γνωστόν ἐστίν ὅτι ἐθνικὴ σημαία εἶναι ἡ ναυτικὴ. Ἐν τῇ διαταγῇ ὅμως τῆς προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος τῇ ἐκδοθείσῃ τῷ 1822, ἡ ἐμπορικὴ σημαία ἦν διάφορος τῆς πολεμικῆς ὡς μὴ φέρουσα τὰς γραμμὰς. Ἦτο βεβαίως ἀδικία διὰ τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, τὰ ἀνεκτιμήτους τῆ πατρίδι προσφέροντα ὑπηρεσίας, τὰ διασχίζοντα τὰς θαλάσσας πρὸς πλουτισμὸν καὶ ἐμπορίαν καὶ ὑπερηφάνως ἐπιδεικνύοντα τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν καὶ εἰς τὰ ἀπώτερα μέρη, νὰ μὴ ἔφερον, ὡς διακριτικὸν σημεῖον τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν, τὴν ἐθνικὴν σημαίαν. Ὅθεν ἄρα τῇ ἐλευθερώσει τοῦ Ἑθνους καὶ τῇ προσκλήσει τοῦ Ἰ. Καποδιστριαίου ὡς Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἔλθειναι αὕτη ἐγένετο ἐπαισθητὴ, καὶ ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν Αἰγίνῃ, τῇ 30 Ἰουλίου 1828, τὸ ἔψιφισμα ὑπ' ἀριθ. 3529, ἔχον ὡς ἐξῆς:

Ἄρθρ. 4. Τὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα τῆς Ἑλλάδος θέλουσι φέρει εἰς τὸ ἐξῆς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σημαίαν.

β'. Ἡ σημαία αὕτη εἶναι ἡ ὑφουμένη σήμερον εἰς μόνον τὰ πολεμικὰ πλοῖα.

γ'. Βλαστον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων οἰοῦντο εἶδος καὶ οἰκιστῆς χωρητικότητος θέλει ὑφῆσαι τὴν σημαίαν ταύτην καὶ ἦν ὡσαν ἐφοδιασθῆ μετ' ἀνήκον διπλοῦμα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν ἔννοίαν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 140 ἡ ψήφισματος περὶ ναυτικῆς, καὶ ἔκτοτε θέλει πλεῖν ὑπὸ τὴν σκέπη αὐτῆς.

δ'. Ἡ ἀνάψυξις ἐπὶ τοῦ ἀνήκοντος καταρτίου τοῦ συνήθους πολεμικοῦ σημείου (hamouli) διακρίνει τὰ πολεμικὰ ἀπὸ τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Βασιλείας ἐξεδόθη τῇ 4 Ἀπριλίου 1833 Β. Δ. περὶ ναυτικῆς, πολεμικῆς καὶ ἐμπορικῆς σημαίας, κανόνισαν λεπτομερέστερον τὰ περὶ αὐτῆς διὰ τῶν ἐξῆς ἄρθρων:

α'. Ἡ πολεμικὴ ναυτικὴ σημαία (Γενσηίση) τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος σύγκειται κατὰ τὸ ἐπισυναχθένον σχέδιον ἀπὸ ὀριζοντηίου ἰσοπλατεῖς ταινίας πέντε μὲν κυανῆς καὶ τέσσαρας λευκάς, τοιαυτοτρόπως ὥστε ἡ ἀνωθεν καὶ ἡ κάτωθεν νὰ ἦναι κυαναί, εἰς τὴν ἰσωτερικὴν ἀνωθεν γωνίαν νὰ ἦναι τὰ ἡμέτερα παράσημα τοῦ Κράτους, κατέχοντα ἐν τρίτον τοῦ μήκους τῆς σημαίας, καὶ ἐμπεριλαμβάνοντα ἀπὸ ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω τρεῖς ταινίας κυανῆς καὶ δύο λευκάς.

β'. Ἡ ἐμπορικὴ σημαία ὁμοιάζει τῇ πολεμικῇ κατὰ τὰς ἑννέα ὀριζοντηίους κυανῆς καὶ λευκάς ταινίας, ἀλλὰ δὲν φέρει τὰ παράσημα τοῦ Κράτους.

Ἐκτοτε μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὴν σημαίαν ἐγένετο. Μόνον κανονιστικὰ τινὰ διατάγματα ἐξεδόθησαν δ' ἑννέα Ὁθ. α, 60, ἑννέα ὁσος Ἰέρουσι Ἰλ. ζ, 174, ἑννέα κήρυκες βουωνίης Ἰλ. 6, 96. — ἑννέα πάντ' ἔτα Ἡσιόδ. Θεογονία 801, ἑννέα νύκτας τε καὶ ἡμέρας, αὐτίθι 724.

θησαν, ὡς ἡ ὑπ' ἀριθ. 3658 διαταγὴ τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας, τῇ 20 Ἀπριλίου 1841 πρὸς τὸ Ναυτικὸν Διευθυντήριον, δι' ἧς δίδονται λεπτομερεῖς ὁδηγίαι περὶ σχηματισμοῦ καὶ συρραφῆς τῆς τε ἐθνικῆς σημαίας καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν λοιπῶν ναυτικῶν παρασήμων καὶ σημάτων καὶ εἰσάγονται οὐσιώδεις τῆς τάξεως τύποι, καὶ τὸ Β. Δ. τῆς 28 Ἀυγούστου 1858 περὶ κανονισμοῦ τῆς ἐμπορικῆς καὶ πολεμικῆς σημαίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν διαφόρων διακριτικῶν καὶ ἀρχηγικῶν σημείων τοῦ Ναυτικοῦ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν σημαίαν τοῦ στρατοῦ οὐδεμίαν ἐπὶ Ὁθωνος ἐπέβλεψε μεταρρυθμίσει οὐδὲ διατάγματι ἐξεδόθη, ἀλλ' ἔμεινεν ὡς ὀρίσθη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως τῇ 1822, ἐκτὸς τῶν βασιλικῶν σημείων αἵτινες ἔφερον τὰ παράσημα τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Βαυαρίας.

Ὅπως εἶχον τὰ περὶ σημαίας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος. Ἄρα ὅμως τῇ ἐπὶ τοῦ Ὁθωνοῦ ἀναρρήσει τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἐξεδόθη τὴν 28 Δεκεμβρίου 1863 Β. Δ. ἐπιφέρον μικρὰς τινὰς τροποποιήσεις εἰς τὴν σημαίαν διὰ τῶν ἐπομένων ἄρθρων.

α'. Τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἀναλογία τῶν διαστάσεων τῆς Ἡμετέρας Βασιλικῆς σημαίας, τῶν σημείων τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, τῶν ταγματῶν τοῦ πεζικοῦ μένει ὡς μέχρι τοῦδε.

β'. Ἡ Βασιλικὴ σημαία φέρει ἑκατέρωθεν κατὰ τὸ μέσον τοῦ Σταυροῦ τὰ ἐμβλήματα τοῦ Κράτους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐν τοῖς ἐμβλήμασι σταυροῦ τὰ οἰκόσημα τῆς Ἡμετέρας Βασιλικῆς οἰκογενείας.

γ'. Αἱ σημαίαι τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν φρουρίων φέρουσιν ἑκατέρωθεν κατὰ τὸ μέσον τοῦ σταυροῦ τὰ Βασιλικὰ στέμματα.

δ'. Αἱ σημαίαι τῶν ταγματῶν τοῦ Πεζικοῦ φέρουσιν ἑκατέρωθεν κατὰ τὸ μέσον τοῦ σταυροῦ τὰ ἐμβλήματα τοῦ Κράτους.

Διὰ νεωτέρου Β. Δ. τῆς 9 Ἀπριλίου 1864 ἐτροποποιήθη ἡ σημαία τοῦ Πεζικοῦ διὰ τῆς ἐπομένης παραγράφου:

«Ἡ σημαία τῶν ταγματῶν τοῦ Πεζικοῦ εἶναι ἐκ κυανοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, φέραντος πῆρξ χρυσοῦς κροσσούς, καὶ εἰς τὸ μέσον σταυρὸν ἐκ λευκοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, εἰς δὲ τὸ κέντρον τοῦ σταυροῦ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.»

Τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου πολλῶν ἐποχῶν καὶ Ἑθνῶν σημαίαι φέρουσιν. Ἦτο δ' ὁ Ἅγιος Γεώργιος στρατιώτης τοῦ αυτοκράτορος

1. Πῶς καὶ ποῖα ἦσαν τὰ οἰκόσημα ταῦτα εὐρίσκει τις ἐν τῇ ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου 1833 Β. Δ.
 2. Αὕτη εἶναι ἡ ἐν τοῖς ἀνακτήροις ἀνεμωμένη σημαία, ἡ ποῖα ἠομένη μὲν δηλοῖ τὴν ἐν Πρωτεύουσῃ παρουσίαν τοῦ βασιλέως, ὑπεσταλμένη δὲ τὸ ἐναντίου.
- Περὶ τῶν βασιλικῶν ὀπισθίων καὶ ἐμβλημάτων τοῦ Κράτους ἴδε Β. Δ. 9 Νομβρίου 1863.

Διοκλητιανοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐπονομασθεὶς διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τροπαιοῦχος μεγαλομάρτυς· παρίστη δὲ τὸ ἰδανικὸν τοῦ ἀρχαίου ἡρώους Περσέως.

Δι' ἐτέρων δὲ παραγράφων τοῦ αὐτοῦ Β. Δ. ὡς καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1867 κανονίζονται τὰ περὶ ἀκοιτοῦ, σφαιράς, καρδιῶν, διαστάσεως, μέτρων κτλ., τὰ ὅποια δὲν ἀναφέρονται ὡς διαφερόντα τὰ ὄρια τῆς συντόμου ταύτης διατριβῆς.

Ἄξιον πάσης προσοχῆς τὴν περὶ σημαίας μελέτην θεωροῦντες, εὐχόμεθα, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, ἵνα ἡ διατριβὴ ἡμῶν αὕτη γένηται ἀφορμὴ εἰς ἱκανότερας χειρας ἐκτενεστέραν καὶ τελειοτέραν τοῦ θέματος ἀναπτύξιν καὶ μελέτην νὰ ἐπιχειρήσωσι.

Ἡμεῖς ἐπράξαμεν ἐπ' ὅσον ἡμῖν δύναιμι ἦν, καὶ ὁ χρόνος ἐπέτρεπε.

ΚΗΜ. Α. ΜΑΡΤΙΝΗΣ.

Ἡ ἐπομένη διήγησις ἐσταχυολογήθη ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Ἰβρίου Στάνλεϋ. Ἡδὲ εὐρον τὸν Λιβιγκιστὸν ἐπιγραφόμενον. Ὁ κ. Στάνλεϋ, κατ' ἐντολήν καὶ δι' ἐξουσίαν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος «Κήρυκος τῆς Νέας Ἰόρκης», ἀφῶν ἀνήλθε τὸν Νεῖλον καὶ ἐπεσκέψθη τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Καύκασον καὶ τὴν Περσίαν ἀφύθη εἰς Ἰνδίας, κατὰ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1870. Τὴν 12 Ὀκτωβρίου δὲ ἀναχώρησεν ἐκ Βαμβέης καὶ τὴν 6 Ἰανουαρίου 1871 ἀφύθη εἰς ἀμερικανικὸν ἀλιευτικὸν πλοῖον εἰς Ζαγκύβη, μίαν τῶν εὐφοριετέρων νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἰνσταθῶν δὲ διαργάλασεν τὴν διὰ τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν ἐκδρομὴν τοῦ πρὸς εἴρεσιν τοῦ διασημοῦ ἄγγλου περιηγητοῦ, ἐν Ἀφρικῇ δὲ διετέρεψεν ἀπὸ 23 Μαρτίου 1871 μέχρι τῆς 7 Μαΐου 1872. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 12 τῆς Ἐστίας ἐδημοσιεύθη μικρὰ διατριβὴ περὶ τῆς ἐφημερίδος «Κήρυξ τῆς Νέας Ἰόρκης», ἐν τῷ ἀριθ. δὲ 24 βιογραφία τοῦ Λιβιγκιστοῦ. Σ. τ. Δ.

ΠΑΡΑ ΤΩ, ΛΙΒΙΓΚΙΣΤΩΝ

Τῇ 10 Νομβρίου 1871 εὐρισκόμεθα εἰς τρικασίαν περίπου ὑάρδων ἀπὸ τοῦ χωρίου Οὐζίζι ἀπόστασιν πανταχόθεν ἡμεθα περικυκλωμένοι ὑπὸ ἐγχωρίων, οἵτινες ἤρχοντο νὰ μᾶς εὐπροσδεχθῶσιν. Αἰφνίς ἀκούσ φωνήν:

— Καλὴν ἡμέραν, κύριε!

Ἐκπλαγείς διὰ τὸν χαιρετισμὸν ταῦτον, ἐζήτησα νὰ εὐρω τὸν ἐξαγαγόντα αὐτὸν ἐκ τοῦ στόματός του, καὶ εἶδον πλησίον μου ἄνθρωπον μαῦρον ἀλλ' εὐθυμὸν καὶ ζωηρόν· ἔφερε μικρὸν ὑποκάμισον λευκόν, ἡ δὲ γνωφώδης αὐτοῦ κεφαλή ἦτο κεκοσμημένη διὰ λευκοῦ ἀμερικανικοῦ πανίου. Παρατηρήσας καλῶς αὐτὸν τὸν ἠρώτησα:

— Ποῖος εἶσαι;

— Εἶμαι ὁ Σούσης, ὁ ὑπηρετὴς τοῦ Διδάκτορος Λιβιγκιστῶν, ἀπεκρίθη μεδιῶν!

— Πῶς! ἐνταῦθα λοιπὸν εὐρίσκεται ὁ Διδάκτωρ Λιβιγκιστῶν;

1. Περὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἴδε μελέτην τοῦ κ. Ν. Γ. Παλίτου ἐν τῷ ἑτικῷ Ἡμερολ. τοῦ Ἰβρ. Ἀσολοῦ ε. οὐς 1872.
2. Ἴδε ταῦτα ἐν τῷ Στρατιωτικῷ Γεωρολογίῳ τοῦ κ. Ἀγέθωνος Βουγοῦκα τὸμ. 4, σελ. 401—405, τ. γ', σ. 270 καὶ τ. δ', σ. 99—100.

— Μάλιστα, κύριε.
— Εἰς αὐτὸ τὸ χωρίον;
— Μάλιστα, κύριε.
— Εἶσαι βέβαιος;
— Βεβαίωτατος, κύριε. Πρὸ τινῶν στιγμῶν ἦμην μετ' αὐτοῦ.

— Τρέξε ἀμέσως καὶ εἰπέ πρὸς τὸν Διδάκτορα ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔρχομαι.

— Πολὺ καλὰ, κύριε. Καὶ ἀνεχώρησεν ὡς παρὰ φρον.

Ἡδὲ εὐρισκόμεθα κατὰ διακοσίας περίπου ὑάρδας μακρὰν τοῦ χωρίου, τὰ δὲ πλήθη ἐγένοντο πυκνότερα καὶ ἐκόλυον τὴν πορείαν ἡμῶν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Σούσης ἐπιστρέψας ἠρώτα τὸ ὄνομά μου· εἶχε γνωστοποιήσει πρὸς τὸν Διδάκτορα τὴν ἔλευσίν μου, ἀλλ' ὁ Διδάκτωρ ἐκπλαγείς δὲν ἐπίστευεν αὐτόν· ὅτε δὲ ἠρώτησε τὸ ὄνομά μου, ὁ Σούσης δὲν ἐγνώριζε τί νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτόν· ἤρχετο λοιπὸν δραματικῶς ὑπὸς μᾶθη τὸ ὄνομά μου.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σούση ὁ Διδάκτωρ ἐπληροφόρηθη ὑπὸ ἄλλων ὅτι πράγματι λευκὸς ἄνθρωπος ἤρχετο εἰς Οὐζίζι· οἱ Ἀρσάδες προύχοντες τοῦ Οὐζίζι μαθόντες τοῦτο συνήχθησαν πάντες πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Διδάκτορος ἦσαν δ' οὗτοι ὁ Μωχαμέτ μπιν Σαλῆς, ὁ Σαῦδ μπιν Μαζῆδ, ὁ Ἀδῆδ μπιν Σουλεϊμάν, ὁ Μωχαμέτ μπιν Γαρθῆ καὶ ἄλλοι πολλοί· ὁ Διδάκτωρ εἶδὼν αὐτοὺς ἐξῆλθε τῆς βεράνδας του, ὡπως ἐρωτήσῃ τὸ αἴτιον καὶ περιεμῖνη τὴν ἀριζίν μου.

Ἐν τῷ μεταξύ τὸ κιοθάνιον ἡμῶν ἐσταμάτησε· διασχίσας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων μου ἔβρασα πρὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἰστάμενοι ἐσχημάτιζον ἡμικύκλιον, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὀπίου ἐρίσκατο ὁ λευκὸς ἄνθρωπος. Προχωρήσας κατὰ δύο ἢ τρία βήματα, εἶδον τὸν Διδάκτορα ἦτο ὄχρρος· ἐφαίνετο λίαν κεκοπιακῶς εἶχε γενειάδα φαιάν· ἔφερε πῆλον κυανοῦ περιβεβλημένον χρυσὴν ταινίαν ἐφαρμμένην, ἐπενδύτην με ἐρυθρὰς χειρίδας καὶ ζεύγος φαιῶν περισκελίδων ἐκ βάμβακος. Ἐπεθόμουν νὰ τρέξω πρὸς αὐτόν· δὲν ἐτόλμων ὅμως νὰ πράξω τοῦτο ἐνώπιον τοσούτου πλήθους· ἐπεθόμουν νὰ δράμω εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ· ἀλλ' ἦτο Ἄγγλος, καὶ ἠγνόουν τίνι τρόπῳ ἤθελε μ' εὐπροσδεχθῆ· εἰς τοιαύτην εὐρεθεὶς θέσιν ἐσκέφθην καλλίτερον νὰ πράξω ἐκεῖνο τὸ ὄπισον ἢ δειλία ἢ ἡ ἀλαζονεῖα ἤθελον μοὶ ὑπαγορεύσει· προσχώρησα λοιπὸν πρὸς αὐτόν, ἀπεκάλυφα τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπον:

— Εἶσθε ὁ Διδάκτωρ Λιβιγκιστῶν, ὡς ὑποθέτω;

— ΝΑΙ, ἀπήντησε μετὰ μειδιάματος, ὑψώσας τὸν πλόν του βραδέως.

Καλύψαντες ἀμρότεροι τὴν κεφαλὴν δεξιούμεθα ἀλλήλους, μεθ' ὃ λέγοι:

— Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, Διδάκτωρ, ὅτι ὄντος μοὶ ἐπέτρεψε νὰ σᾶς ἴδω.

— Και ἐγὼ πρὸς τούτοις αἰσθάνομαι μεγί- στην εὐχαρίστησιν ὅτι εὐρίσκουμαι ἐνταῦθα ἔπιω- σὰς ὑποδελθῶ, ἀπῆντησε μετὰ χαρᾶς ὁ Διδάκτωρ.

Ἄμέσως ὁ Διδάκτωρ ἀφίνει τοὺς φίλους του, ἐγὼ δὲ τοὺς ἀνθρώπους μου, αἵτινες συνεμερίσθη- σαν τοὺς κινδύνους μου, καὶ ἀμφότεροι στρέ- φομεν πρὸς τὸ τέμπλον αὐτοῦ· μετ' ὁδηγεῖ πρὸς τὴν βεράνδαν του καὶ μοι δεικνύει τὴν θέσιν του, ἐπὶ τῆς ὁποίας μοι λέγει νὰ καθίσω. Ἡ θέσις αὕτη εἶνε ἐφεύρεσις τοῦ πολλὰ ἐν Ἀφρικῇ παθόν- τος καὶ πολυπαύρου περιηγητοῦ· συνίσταται δὲ ἐξ ἀχυρίνης ψιάρου ὑπὸ δερμάτος αἰγῆς κεκα- λυμμένης· ἕτερον δὲ δέριμα καλύπτει τὸν τοί- χον ὀπισθεν τῆς βράχειας αὐτοῦ, ἵνα μὴ ὑπο- φέρη ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, ὅταν κάθεται ἐπ' αὐ- τῆς· τὴν θέσιν ταύτην μοι προτείνει νὰ λάβω ἐγὼ· διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς προτάσεως ταύ- τῆς, καθότι ἡ θέσις αὕτη ἀρμόζει εἰς αὐτὸν πολὺ περισσότερον παρ' εἰς ἐμὲ· ὁ Διδάκτωρ ὅ- ρμως δὲν θέλει νὰ ὑποχωρήσῃ· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ λάβω αὐτήν.

Καθήμεθα λοιπὸν—ὁ Διδάκτωρ καὶ ἐγὼ— μετὰ τὰ νώτα ἐστραμμένα πρὸς τὸν τοίχον· οἱ Ἀραβες λαμβάνουσι θέσεις πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡ- μῶν· ἐγγύθησι περισσότεροι τῶν γαλιῶν ἴστανται πρὸ ἡμῶν πληροῦντες· πυκνῶς τὸν περὶ ἡμᾶς τε· τράγωνον χώρον· περιέρχονται ἐρωτῶσιν ἀλλήλους περὶ τῆς ἐν Οὐζίζι ἀπροσδοκῆτου ταύτης συ- ναντήσεως δύο λευκῶν ἀνθρώπων.

Ἡ συνομιλία ἡμῶν ἀρχεται.

— Πῶς ἤλθετε ἐδῶ ;— Πῶς ἦσο ἐπὶ τοσοῦ- τον χρόνον ; πάντες σ' ἐνόμιζον νεκρὸν ! Ναί, τοιοῦτοτρόπως ἤρχισεν ἡ συνομιλία ἡμῶν· ἀλλὰ τί ἀπῆντησεν ὁ Διδάκτωρ, τί εἶπον πρὸς αὐ- τὸν, δὲν δύναμαι ἀρθῶς νὰ εἶπω καθότι διαρ- κῶς εἶχον τοὺς ὀφθαλμούς μου προσηλωμένους πρὸς τὸν ἐνδοξὸν ἀνδρα, καρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὀ- ποίου ἐκαθήμην ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐ- κάστη θριξὶ τῆς κεφαλῆς καὶ γενειάδος αὐτοῦ, ἐκάστη ρυτίτις τοῦ προσώπου του, ἡ ὀχρότης τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ, τὸ ἀσθενὲς αὐτοῦ βλέμα, τοιαύτην ἐνεπαίον ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦ- μά μου, ὥστε δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποσπάσω τὸ ἔμμα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὸν ὅποιον ἤκουσα τὰς λέξεις : « Ἄββα ἦσα ὑελεῖς, ἀλλ' εὐρὲ τὸν Λιβυγκστῶν ! »¹

1. Οἱ δὲ Bennett ἐπρότεινε εἰς τὸν Στάινλεϋ νὰ τὸν ἀπο- σταλέῃ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν πρὸς εὑρεσιν τοῦ Λιβυ- γκστῶν, τὸν ὅποιον πάντες ἐνόμιζον ἀποθανόντα, ὁ ἀνταπο- κριτὴς τοῦ «Κήρυκος» τῆς Νέας Ἰόρκης τῷ εἶπε : « Ἀνελαγι- στήτι, κύριε Bennett, τὰ μεγάλα ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς ταύτης ;— Καὶ πόσα θέλει στοιχίσει ;— Ἡ ἐν Κεντρικῇ Ἀ- φρικῇ περιπέτεια τοῦ Βόρτον καὶ Σπῆκ ἱστούμενη δ—5 λί- ρας στερλίνας, ὅθεν πιστεύουσι τὰ ἔξοδα τῆς μελετωμένης περιπέτειας ὀλίγουσιν ὑπερβῆ τὸ ποσὸν τῶν 2 ἡ χιλ. λίρῶν στερλίνων. — Καλῶς ἀπῆντησεν ὁ Bennett. Ἴδου τί νὰ κά- μῃς. Σῶρε τώρα συναλλαγματικὴν διὰ χιλίας λίρας, καὶ ὅ- ταν ἐξοδύσης αὐτάς, σῶρε ἑτέρας χιλίας, καὶ ὅταν αὐταὶ τελειώσῃσι, σῶρε ἄλλας χιλίας, καὶ ὅταν τελειώσῃσι καὶ τὴ- τῆς, σῶρε ἔτι χιλίας, καὶ οὕτω καθέξης, ἀλλ' εὐρὲ τὸν Λιβυγκστῶν !

Ἦ ἀναγνώστα ! ἂν ἦσο μετ' ἐμοῦ τὴν ἡμέ- ραν ἐκείνην ἐν Οὐζίζι ἤθελες ἐνοήσεις τὸ δρα- κόντειον ἔργον, ὅπερ ἐπεχείρησεν ὁ ἀκάματος αὗτος ἀνὴρ ! ἂν ἦσο ἐκεῖ, ἂν ἔβλεπες, ἂν ἠ- κούεις ! . . . τὰ χεῖλη αὐτοῦ μοι ἐδίδον πάσας τὰς λεπτομερείας· χεῖλη τὰ ὅποια οὐδέποτε ψεύ- δονται. Δὲν δύναμαι νὰ ἐπαυλάθω ὅσα μοι εἶ- πε, καθότι δὲν ἐπιθύμουν νὰ φανῶ τοσοῦτον προπέτης, ὥστε νὰ λάβω εἰς χεῖρας τὸ σημαει- τάρειόν μου καὶ ν' ἀρχίσω νὰ στενογράφω τὴν ἱ- στορίαν αὐτοῦ. Τοσοῦτα εἶχε νὰ εἶπῃ, ὥστε ἤρ- χισαν ἀπὸ τοῦ τέλους· ἐφαίνετο ὅτι εἶχε λη- σμονήσει ὀλοτελῶς τὰ πρὸ πάντε ἢ ἐξ ἑτῶν ἐ- πισυμβάντα αὐτῷ· δὲν ἐπαύειν ὅμως τὸν λόγον· ἐξηκολούθει νὰ μοι διηγείτο τὰ θαυμαστά κα- τορθώματά του, τὰ ἀνήκουστα συμβεβηκότα του.

Οἱ Ἀραβες, κρίναντες ὡς φαίνεται καλὸν νὰ μάς ἀφῆσωσι μόνους, ἠγέρθησαν ν' ἀναχωρήσω- σιν· ἡ εὐγένεια αὕτη μετ' ἐρχίσθησεν τὰ μέ- γιστα.

Πρὸς τὸν Διδάκτωρα παρέδωκα σάκκον ἐπιγο- λῶν του, ὅν ἔφερα ἐκ Ζαγγιβάρ. Ὁ διοριστὴς αὗτος σάκκος, ὅστις ἔφερον ἔξωθεν ἡγερομηνίαν « Νοεμβρίου 1, 1870 », παρεδόθη εἰς χεῖρας τοῦ Διδάκτορος μετὰ 36 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκ Ζαγ- γιβάρ ἀναχωρήσεως αὐτοῦ ! καὶ πόσον εἰσέτι χρόνον δὲν ἤθελε μείνει εἰς Οὐδουαντιβῆ δὲν δὲν ἀπερτελλόμενος ἐγὼ εἰς Κεντρικὴν Ἀφρικὴν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ περιουμένου περιηγητοῦ !

Ὁ Διδάκτωρ εἶπεν ἐπὶ τὴν γυνάτιν αὐτοῦ τὸν σάκκον καὶ ἀνοίξας αὐτὸν παρετήρει τὰς ἐντὸς αὐτοῦ ἐμπεριεχομένας ἐπιστολάς, ἀνεγνώσε μίαν ἢ δύο ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν τέκνων του καὶ ἤρχισε νὰ εὐχαριστήσῃ· ὡς χαρᾶς ἐλαμπ- ψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ.

Μεθ' ὧ ἤρχισε νὰ μ' ἐρωτᾷ καὶ νὰ μ' ἐξετάζῃ περὶ τῶν πολιτικῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐγὼ ὅμως εἶ- πον αὐτῷ :

— Ὅχι, Διδάκτωρ, ἀνάγνωθι πρῶτον τὰς ἐ- πιστολάς σου, καθότι εἶμαι βέβαιος ὅτι μετὰ μεγάλης ἀνυπομονῆσεως ἐπεσήμενες αὐτάς.

— Οὐδὲλως βλάπτει, ἀπῆντησεν, εἶμαι συ- νειληθμένος νὰ περιμείνω· πρὸ τῶσιν ἑτῶν δὲν ἔ- λαβον ἐπιστολάς· δύναμαι νὰ περιμείνω ἐπὶ ὡ- ρὰς τινὰς εἰσέτι. Ὅχι ! θέλω νὰ γνωρίσω νῆα τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσιν ἕλαν τὸν Κόσμον· θέλω νὰ γνωρίσω τί γίνεται ὁ Κόσμος· πῶς παγαίνουσι τὰ πράγματα.

— Πιθανὸν νὰ γνωρίζῃς αὐτά. Ὁ Ἰσθμὸς τοῦ Σουεθῆ ἔλαβε πέρας καὶ σήμερον δύναται τις νὰ προσεύθῃ κατ' εὐθείαν δι' αὐτοῦ ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἰνδίας.

— Τὴν μεγάλην ταύτην εἰδήσιν οὐδὲλως ἐ- γνωρίζον. Τί ἄλλο ;

— Πῆριχα λοιπὸν νὰ διηγοῦμαι αὐτῷ ὀλίγη- ρον χρονικὴν περίοδον. Ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Βί- ργινικού εἶχε τελειώσῃ. Ὁ Γραντ εἶχεν ἐκλεχθῆ

Πρόεδρος τῶν Ἴνωμένων Πολιτειῶν ἢ Αἴγουτος εἶχε κατακλυσθῆ ἢ Κρητικῇ ἐπανάστασις εἶχε τελειώσῃ· ἢ Ἰσραβέλλα ἐδιώχθη τοῦ θρόνου τῆς Ἰσπανίας, ἢ ἐπανάστασις εἶχε κηρυχθῆ καὶ ἀν- τιβασιλεία εἶχεν ἰδρυθῆ ὁ στρατηγὸς Πρίμ ἐ- δολοφονήθη· αἱ μεγάλαι περὶ ἐλευθερίας ἰδέαι τοῦ Καστελάρ εἶχον ἠλεκτρίσει τὴν Εὐρώπην· ἢ Πρωσία ἐταπεινώσεν τὴν Δανιμαρκίαν καὶ ἔλαθε τὸ Σλέσβιχ-Χόλστειν· οἱ στρατοὶ αὐτῆς ἦσαν νῦν ἐν Παρισίῳ· ὁ Ναπολέων ἦτο αἰχμάλωτος ἐν Οὐλλελεμσχοῦ· ἢ αὐτοκρατορία Εὐγενία εἶχε δραπετεῦσαι ἐκ Παρισίῳ· τὸ ἐν τῇ πορφυρᾷ γεν- νηθέν τέκνον ἀπέλωσε τὸ διὰ τὴν κεφαλὴν αὐ- τοῦ προσωρισμένον αὐτοκρατορικὸν στέμμα· ἢ δυναστεία τοῦ Ναπολέοντος κατεστράφη ὑπὸ τῶν Πρώσων Βισμαρκ καὶ Μόλτικε· ἢ Γαλλία, ἢ ἀλαζκὸν αὐτοκρατορία, ἐκυλίσθη ἐν τῷ βορβόρῳ !

Αἱ εἰδήσεις αὗται δὲν εἶχον ἀνάγκην μεγα- θύνσεως ! ἕκαστος λοιπὸν δύναται νὰ φαντασθῆ ὀδὸσπην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς τὸ πνεῦμα ἀν- θρώπου πρὸ τῆς ἀφιχθέντος ἐκ τῶν ἀρχαίων δασῶν τῆς Μανουέμιας. Ὁ Διδάκτωρ ἤκουσε μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ τὴν μεγάλην ταύ- τιν σελίδα τῆς Ἱστορίας καὶ ἦν ὥραν διηγοῦ- μην αὐτῷ ταῦτα, οὐδ' ἐγὼ αὐτὸς ἐγνωρίζον τὴν τύχην τῆς Εὐρώπης, καθότι πρὸ πολλοῦ οὐδὲν εἶχον ἀκούσει περὶ αὐτῆς.

Μετ' οὐ πολλὸ ἐστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Σαυῆ μὲν Μαξήδ πινάκιον πλήρες πλῆκκούντων ἐκ καέκτος κατακεκομμένου (κιγμάς) προσέτι κεκαρυκευ- μένη ὄνρις ἐστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Μαχαμέτ μὲν Σαλή καὶ πινάκιον κρέκτος αἰγῆς ἐλαφροσφημ- μένου μετὰ ὀρυζίου ὑπὸ τοῦ Μοῆνη Κχέρη· πολλὰ τρόφιμα ἐδώρηθησαν ἡμῖν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπανειλημμένως· ἡμεῖς δὲ δεχομένοι ἐτρόφωμεν αὐτὰ τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο. Ἦμην ἐντελῶς καλὰ εἶχον ὄρεξιν, τὴν ὅποιαν ἠῆξανεν ἡ συναίσθησις τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντός μου. Ἀλλ' ὁ Λιβυγκστῶν παρεπονέτο ὅτι οὐδὲλως ἔχει ὄρε- ξιν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἤθελεν ἢ ἐν κἀπέλλον τέτου.

— Ἦ, μα τὸν Ἄγιον Γεώργιον ! εἶπον, ἐ- λησμένον κατὰ τί. Σελήμ, δράμε ἀμέσως καὶ φέρε ἐκείνην τὴν φιάλην· γνωρίζεις πόσιν· φέρε μοι προσέτι τὰ ἀργυρὰ ποτήρια. Τὴν φιάλην ταύ- τιν ἔφερον μετ' ἐμοῦ, ὅπως μὲν χρησιμεύσῃ εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, εἰς τὴν ὅποιαν ἤλ- πιζα νὰ φθάσω, μολονότι πολλὰκις μοι ἐφαί- νετο ἀδύνατος ἢ προσέλευσις αὐτῆς.

Ὁ Σελήμ ἐγνωρίζεν εἰς πόσον μέρος εὐρίσκατο ἢ φιάλη· ἀμέσως λοιπὸν ἐπέστρεψε φέρον μεθ' ἑαυτοῦ φιάλην καμπανίου οἴνου· ἐγγερίσας τῷ Διδάκτωρι ἀργυροῦν ποτήριον πλήρες τοῦ ὡ- ραίου τούτου οἴνου, ῥίψας δὲ καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μου ποτήριον ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ, εἶπον :

— Διδάκτωρ Λιβυγκστῶν, εἰς ὑγείαν σου !

— Καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν σου !

Ἀμφότεροι δὲ εὐχόμενοι ἀλλήλοις αἰσίαν ὑ-

γείαν ἐπίομεν τὸν καμπανίτην, τὸν ὅποιον εἶχον φυλάξει διὰ τὴν εὐτυχὴ ταύτην συνάντησιν.

Ἡ συνομιλία ἡμῶν ἐξηκολούθει καθ' ὄλον τὴ ἀπόγειμα· φαγητὰ ὑπῆρχον ἐν ἀφθονίᾳ· ἐξηκο- λουθούμεν νὰ τρώωμεν τὰ προσφερόμενα ἡμῖν, μεχριστῶ κορεσθέντες· ἐπαύσαμεν ἀμφότεροι· καὶ αὐτὴ ἢ Χαλιμά, ἢ μάγειρος τοῦ Διδάκτορος, ἐ- ξεπλήττετο βλέπουσα ἡμᾶς. Προέβαλλε τὴν κε- φαλὴν ἐπὶ τῆς ὕρας τοῦ μαγειρείου, ὅπως βε- βαιωθῆ ἂν πράγματι ἐκάθηντο εἰς τὴν βεράνδαν δύο λευκοὶ· καθότι αὕτη ἐγνωρίζεν ἕνα μόνον, ὅστις ἔνεκα τῶν συγγῶν ἀτυνηῶν δὲν ἐσυνειθίξε νὰ τρώῃ· δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἐνοήσῃ πῶς συ- νέβη ἢ συνάντησις αὕτη· ἐξεπλήττετο βλέπουσα τὴν ἐξόδυσιν ταύτην τῶν φαγητῶν· ἢ δὲ ἐκ- πλήξις αὐτῆς· ἐτελεῦται εἰς χαρὰν. Ὁ Διδάκτωρ μοι διηγείτο τὰς πιστὰς ὑπηρεσίας καὶ τὴν με- γάλην ἐκπληξιν, ἣτις κατέλαβεν αὐτήν, ἅμα ἢ· κούσε τοὺς πυροβολισμοὺς, δι' ὧν προσημνύετο ἢ εἰς Οὐζίζι ἀφίξις· ἐτέρου λευκοῦ ἀνθρώπου· ἐπὶ τῇ ἀκοῇ τούτου ἢ καλῇ αὕτη γυνὴ ἐξῆλθε μετὰ τρόμου ἐκ τοῦ μαγειρείου καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὸν Διδάκτωρα· μεθ' ὧ ἐξῆλθε τοῦ τέμπου ἐρωτῶσα ἂν τοῦτο ἦν ἀληθές· πληροφορηθεῖσα δὲ καὶ βεβαιωθεῖσα περὶ τῆς ἀφίξεως· ἡμῶν ἤρχισε ν' ἀ- νησυχῆ, διότι οὐδὲ τεμάχιον κρτου ὑπῆρχεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Διδάκτορος· ἔλυπετο ὅτι δὲν ἠδύ- νατο νὰ προσπαρασκευάσῃ γεῦμα μαγλοπροπέε πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου :— « Μή- πως εἶνε, ἔλεγεν, εἰς τῶν ἰδικῶν μας ; μήπως φέ- ρει μεθ' ἑαυτοῦ ὑφάσματα καὶ ὑαλίνας κόκκους ἐν ἀφθονίᾳ ; »¹

Ὁ Διδάκτωρ μοι εἶπεν ὅτι ἐπώλησεν ὄλα αὐ- τοῦ τὰ ἐμπροσθέντα καὶ ὅτι ἦτο πένης. Μόνον εἶχουσι ὑφάσματα εἶχε· καὶ αὐτὰ ἦσαν ὑπόθη- κευμένα εἰς μέθυσόν τινα βράπτην Σερῆρ καλού- μενον, ὅστις ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Πρωξένου τῆς Με- γάλης Βρετανίας μετὰ τῶν εὐπρεπεμάτων αὐ- τῶν· ἐκτὸς τούτων ὑπέφερε καὶ ὑπὸ δυσεντερίας· ἐν βραχεῖ, ὁ δυσυχῆς Διδάκτωρ ἦν ἀξιολύπητος.

Καὶ αὐτὴ ἢ ἡμέρα, μολονότι πλήρης εὐτυ- χίας δι' ἐμὲ, παρελθεν ὡς πάσα ἄλλη. Ἐχοντες τὰ πρόσωπα ἡμῶν ἐστραμμένα πρὸς ἀνατολάς ἐβλέπομεν τὰς ζοφεράς σκιάς τῶν φοινίκων, αἵ- τινες ὑψούντο πέραν τοῦ χωρίου καὶ ὑπερᾶνω τῶν ὀρέων, τὰ ὅποια σήμερον διήλθομεν· τὸ σκό- τος τῆς νυκτῆς ἐρχόμενον ἀσθρόαζε διαδοχικῶς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἕκαστον ἀντικείμενον. Εὐχαιριστούντες δὲ καὶ εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν Ἐπουρανίον Πλάστην καὶ Μεγαλόδωρον Δο- τῆρα πάντων τῶν αγαθῶν, ἤκουσμεν μακρόθεν τὴν βροντὴν τῆς Αἴμνης Ταγκανύτικας καὶ τὰ

1. Οἱ ὀλίγοι κόκκοι εἰπέουσι τόπον χαλκίνων νομι- σμάτων ἐν Ἀφρικῇ, τὰ παντὰ καὶ ὑφάσματα, λαμβάνον- ται ἀντὶ ἀργυρῶν, τὰ σιδηρὰ δὲ σύματα κυκλοφοροῦσι εἰς τινὰς χώρας ὡς χρυσός. Διὰ τῶν ἔμπορευμάτων τούτων προμηθεύεται εἰς ζωοτροφίας. Τὰ δὲ χρυσὰ ἢ ἀργυρὰ νο- μίσματα εἰς οὐδὲν γορηρεύουσι.

έντομα τῆς νυκτός, τὰ ὅποια ἔφαλλον ἐν χορῷ. Ὄρασι παρήλθον, καὶ εἰσέτι ἐκαθήμεθα ἀναλόγως γιζόμενοι τὰ ἐνδοξα συμβάντα τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτε ἐνεθυμήθην ὅτι ὁ Διδάκτωρ δὲν εἶγεν ἀναγνώσει εἰσέτι τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ. Ὅθεν ἐγερθεὶς εἶπον :

— Διδάκτωρ, καλλίτερον εἶνε διὰ σὲ ν' ἀναγνώσῃς τὰς ἐπιστολάς σου· δὲν δύναμαι λοιπὸν γὰρ σ' ἐπασχολήσω ἐπὶ πλεόν.

— Ναί, μοὶ εἶπεν, εἶνε ἀργά· κηγαίνα λοιπὸν ν' ἀναγνώσῃς τὰς ἐπιστολάς τῶν φίλων μου! Καλὴν νύκτα καὶ ὁ Θεὸς εἴη μετὰ σοῦ!

— Καλὴν νύκτα, ἀγαπητὲ Διδάκτωρ.

Ἐξύπνησα τὴν ἐπαύριον λίαν ἐνωρίς. Ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ εὐρισκόμην, μοὶ ἐφαίνετο παράδοξος· καθότι ἀνοίξας αἰφνιδίως τοῦ ὀφθαλμοῦ μου παρατήρησα ὅτι εὐρισκόμην ἐντὸς θαλάμου καὶ οὐχὶ ἐντὸς τῆς σκηνῆς μου! . . . Ἄ! ναί! Ἐνεθυμήθην ὅτι εὐρον τὴν Λιθιγαστὸν καὶ ὅτι εὐρισκόμην ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Εἰσέτι δὲν ἐπίστυον τοῦτο· ἐπεθύμουν ν' ἀκούσω τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὅπως βεβαιωθῶ περὶ τῆς πραγματικότητος τῶν χθεσινῶν σκηνῶν· οὐδὲν ὅμως ἤκουον ἢ τὸν μονότονον βρυχηθῶν τῶν κυμάτων τῆς Αἰώνης Ταγκανύκας.

Ἦμην ἡσύχως ἐξηλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης μου· φύλλα φοίνικας ἀντὶ πτόλων μοὶ ἐχρησίμευον ὡς στρώμα· τρίχες δὲ ἵππου καὶ τὸ δέρμα τῆς ἀρκτου, ὑπερ ἔφερον μετ' ἐμοῦ, ἐκάλυπτον τὸ σῶμά μου ἀντὶ λινοῦ ἐφαπλώματος· ἐν τοιαύτῃ εὐρισκόμενος καταστάσει ἤρχισα νὰ ἐξετάζω ἐμαυτὸν καὶ ν' ἀναλύω κατὰ νοῦν τὴν θέσιν μου.

— Διατί ἐστάλην εἰς τὸ μέρος τοῦτο;

— Ὅπως εὐρω τὸν Λιθιγαστὸν.

— Ἐύρες αὐτόν;

— Βέβαια· δὲν εὐρισκομαι ἐν τῇ οἰκίᾳ του; εἰς ποῖον ἀνήκει ὁ μαγνήτης ἐκεῖνος, ὅστις κρέμαται στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ πασσάλου ἐκεῖνου; τίνας ἐνδύματα, τίνας ὑποδήματα εἶνε αὐτὰ; τίς ἀναγινώσκει αὐτὰς τὰς ἐφημερίδας, αὐτὰς τὰς «Σαββατειαῖας Ἐπιθεωρήσεις», αὐτὰ τὰ φύλλα τοῦ «Punch», τὰ ὅποια κεινται ἐσπαρμένα κατὰ γῆς;

— Καλὰ! τί μέλλεις νὰ πράξῃς τώρα;

— Θέλω εἰπερὶ πρὸς αὐτὸν σήμερον ποῖος μ' ἐπειψεν ἐνταῦθα καὶ διὰ ποῖαν αἰτίαν· μεθ' ὅθι θέλω ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν κ. Bennell καὶ δώσῃ αὐτῷ ὅσας δύναται εἰδήσεις περὶ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτοῦ· δὲν ἤλθον νὰ σφετερισθῶ τὰς ἀνακαλύψεις του· ἀρκεῖ ὅτι εὐρον αὐτόν· ἢ ἐπιτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως εἶνε ἐντελής; θέλει ὅμως εἰσθεῖν ἐντελέστερα, ἂν μοὶ δώσῃ ἐπιστολάς διὰ τὸν κ. Bennell, ὡς καὶ γραπτὴν ὁμολογίαν ὅτι μὴ εἶδεν.

— Πιστεύεις ὅτι θὰ πράξῃς τοῦτο;

— Διατί ὄχι; ἤλθον ἐνταῦθα πρὸς χάριν του·

δὲν ἔχει ἐμπορεύματα· ἐγὼ ἔχω· δὲν ἔχει ἀνθρώπους· ἐγὼ ἔχω· ἀφοῦ φέρωμαι πρὸς αὐτὸν φιλικῶς, ἀναμφιβόλως καὶ αὐτὸς θέλει προσενεχθῆ φιλικῶς πρὸς ἐμέ!

Ἐγερθεὶς τῆς κλίνης ἐνεδύθην ἡσύχως, σκῶπὸν ἔχων νὰ περιπατήσω ὀλίγον ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς Αἰώνης Ταγκανύκας πρὶν ἢ ἐξυπνήσῃ ὁ Διδάκτωρ· ἤνοιξα τὴν θύραν, ἥτις παρήγαγε κρότον τρομερὸν, καὶ ἐξῆλθον ἐπὶ τῆς βεράνδας.

— Καλὴν ἡμέραν, κύριε Στάνλεϋ, μοὶ εἶπεν ὁ Διδάκτωρ· εὐχαριστοῦμαι βλέπων σε ἐν ὑγείᾳ· ἐλπίζω ὅτι ἐκοιμήθης καλὰ· ἤγερθην ἀργά τῆς κλίνης μου, καθότι ἀνεγίνωσκον τὰς ἐπιστολάς μου· μοὶ ἔφερες εἰδήσεις καλὰς καὶ κακάς· ἀλλὰ, κἀθήσε πλησίον μου, παρακαλῶ.—Καὶ ἔκαμε θέσιν δι' ἐμέ πλησίον του.—Ναί, πολλοὶ τῶν φίλων μου ἀπέθανον· ὁ μεγαλύτερός μου υἱὸς ἐπαθε δυστύχημά τι θλιβερόν, ἡγλαδῆ ὁ υἱὸς μου Θωμάς· ὁ δεῦτερος υἱός μου Ἰσθάλδος σπουδάζει τὴν ἰατρικὴν καὶ εἶνε καλὰ· ἢ μεγαλύτερα θυγάτηρ μου Ἀγνή διασκεδάζει ἐντὸς τοῦ ἀκακίου μετὰ τῆς οἰκογενείας Young· ὡσαύτως καὶ ὁ Σιρ Ροδερίγος εἶνε καλὰ καὶ μοὶ δίδει ἐλπίδας ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλει μὲ ἰδεῖ· μοὶ ἔφερες τόσα πολλὰ νέα, σ' εὐχαριστῶ.

— Διδάκτωρ, πιθανὸν νὰ ἐξεπλάγῃς διὰ τὴν ἐνταῦθα ἔλευσίν μου· ἀγνοεῖς ἴσως τὸ αἴτιον αὐτῆς;

— Τῷ ἔντι, ὅταν ἤκουσα τοῦτο παρὰ τῶν Ἀράβων, ἐξεπλάγην. Κατὰ πρόωτον σ' ἐνόμισα ἀπεσταλμένος παρὰ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Le Vaillat, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν εἰς ὀλίγον ἀπὸ τοῦ Κουδοκέρου μιλίων ἀπόστασιν· ἤκουσα ὅτι ἔφερες μετὰ σοῦ λέμβους, πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐμπορεύματα· τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ πιστεύσω ὅτι εἶσαι Γάλλος τις ἀξιωματικὸς, μεχριστοῦ εἶδον τὴν Ἀμερικανικὴν σημαίαν· καὶ—σοὶ λέγω τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν—ἠύχαριστήθην τὰ μέγιστα ὅτι δὲν ἦσο Γάλλος, ἀλλ' Ἀμερικανός· καθότι ἂν ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποῖου τὴν ἔλευσιν μοὶ ἐγνωστοποίησαν, ἦτο Γάλλος καὶ δὲν ἐγνώριζε τὴν Ἀγγλικὴν, ἀμφοτέροι ἠθέλομεν κάμει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς Οὐζιζί! φαντάσθητι δύο λευκοὺς μὴ ἐννοοῦντας ἀλλήλους καὶ ἐν τῷ μέσῳ μάλιστα αὐτῶν τῶν μαύριων εὐρισκομένους! Δὲν ἠθέλησα νὰ σ' ἐρωτήσω περὶ τούτου χθὲς, καθότι δὲν ἐνδιέφερα.

— Καλὰ, εἶπον μετὰ μεσιδιάματος, χαίρω ὅτι εἶμαι Ἀμερικανός καὶ οὐχὶ Γάλλος, ἀφοῦ καὶ σὺ ἐπιθυμῆς τοῦτο· χαίρω ὅτι δύναμεθα νὰ συνδιαλεγώμεθα καὶ νὰ ἐννοήσωμεν ἀλλήλους ἐντελῶς ἄνευ διερμηνείας. Ἄλλ' ἤκουσον, Διδάκτωρ, τὸ πάντων σπουδαιότερον· μὴ ἐκπλαγῆς ποσῶς ἐπὶ τῷ ἀκούματι τούτῳ· μὴ Ουαμάσης ἔταν σοὶ εἶπω ὅτι ἤλθον ἐνταῦθα πρὸς ἀναζήτησίν—ΣΟΥ!

— Πρὸς ἀναζήτησιν ἐμοῦ;

— Ναί.

— Πῶς;

— Καλὰ! ἤκουσές ποτε περὶ τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης»;

— Ἐ, ποῖος δὲν γνωρίζει τὴν ἐφημερίδα ταύτην;

— Ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πατρὸς του, ὁ κ. James Gordon Bennell, υἱὸς τοῦ κ. James Gordon Bennell, ἰδιοκτήτου τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης», μ' ἐπεφόρτισε νὰ σὲ εὐρω—νὰ λάβω ὅσας ἐπιθυμῆς νὰ δώσῃς εἰδήσεις περὶ τῶν ἀνακαλύψεων σου—καὶ νὰ σὲ βοηθήσω μάλιστα, ἂν δύναμαι, πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ἐπιχειρήσεώς σου.

— Ὁ νέος κ. Bennell σ' ἐπεφόρτισε ν' ἔλθῃς πρὸς ἀναζήτησιν ἐμοῦ, νὰ μ' εὐρῃς καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃς; Ὑμεῖς Ἀμερικανοὶ νὰ σκέπτεσθε τοσοῦτον περὶ ἐμοῦ; τοῦτο μοὶ προξενεῖ ἐντύπωσιν! μὲ κάμνει ν' ἀλαζονεύομαι! καὶ ἤλθεις μάλιστα εἰς καλὴν περίστασιν· καθότι ἤρχισα νὰ σκέπτομαι ὅτι πρέπει νὰ καταφύγω εἰς τὸ μέτρον νὰ ἐπιπλήσω παρὰ τῶν Ἀράβων· καὶ αὐτοὶ στεροῦνται ὑφασμάτων, καὶ ὀλίγον ποσὸν ὑαλίνων κόκκων ὑπάρχει εἰς Οὐζιζί! ἐκεῖνος ὁ ἀρχιεὶς Σερῆρ μὲ καταλήστυσεν· ἄχ! πόσον ἐπεθύμουν νὰ εὐχαριστήσω μὲ αὐτὰ μου τὰ χεῖλη τὸν κ. Bennell! πόσον ἐπεθύμουν νὰ σοὶ ἐκφράσω διὰ περισσοτέρων καὶ καταλληλοτέρων λέξεων τὰς πρὸς τὸν κύριον τοῦτον εὐχαριστίας μου· πόσον ἐπεθύμουν δι' ἔργων νὰ σοὶ δείξω μέχρι τίνας μὲ συγκινεῖ ἢ μεγαλόδωρος αἴτη ὑπερ ἐμοῦ πράξις σου!

— Τώρα, Διδάκτωρ, σοὶ διηγήθην τὸ αἴτιον τῆς ἐνταῦθα ἐλεύσεώς μου· ἄς προγευματίσωμεν, ὁ Φεράζης θὰ μᾶς φέρῃ τὸ πρῆγευμα· πιστεύω ὅτι ἔχεις ὄρεξιν.

— Ναί, καθότι οἱ λόγοι σου μεγάλως μ' ἠύχαριστήσαν! Ἡ Χαλιμὰ εἶνε ἡ μάγειρός μου, οὐδέποτε ὅμως δύναται νὰ κάμῃ διάκρισιν μετὰ τοῦ τοῦ καὶ τοῦ καφέ.

Ὁ μάγειρός μου Φεράζης εἶχεν ἔτοιμον τὸ πρόγευμα, ὡς πάντοτε, συνιστάμενον ἐκ καλοῦ τεύου καὶ ἐνὸς πινακίου πλήρους πλακούντων, τοὺς ὁποῖους ὁ Διδάκτωρ ὠνόμαζε «clamores» ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ οὐδόλως ἐνοστικισμὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἦσαν κατάλληλοι διὰ τὸν Διδάκτωρα, ὅστις εἶχεν ἀπωλέσει ἕλους αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας ἀπὸ τὴν σκληρὰν τροφὴν τῆς Λούνδας, κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ὁποίας οὐδὲν ἄλλο ἔτρωγεν ἢ πρασίνοισ στάχεις Ἰνδικοῦ σίτου· κρέας δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκεῖνῃ· ἢ δὲ δύναμις τὴν ὁποῖαν κατέβαλλε πρὸς μάσησιν τῶν στάχειων αὐτῶν εἶχε καταστρέψει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.

Ὁ Διδάκτωρ μοὶ ἔλεγεν ὅτι μὲ ἐξέλαβεν ὡς ἀνθρώπον πολυτελεῖ καὶ πλούσιον, ὅταν εἶδεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐνὸς τῶν ἀνθρώπων μου τὸ λουτρόν

μου· σήμερον ὅμως ἤρχισα νὰ μὲ νομίζῃ πολυτελέστερον καὶ πλουσιώτερον, ὅταν εἶδε τὰ μαχαίρια καὶ περόνια μου, τὰ πινακία, τὰ ποτήρια, τὰ ὑποκόπελλα, τὰ ἀργυρᾶ κοχλιάρια καὶ τὰ τειοκόπελλα, τὰ ὅποια ἦσαν πρὸς τούτους ἐξ ἀργύρου· πάντα ταῦτα ἤκτινοβόλουν ὑπὸ τῆς καθαρῆς τῆς· ἐτέθησαν κατὰ τάξιν ἐπὶ πλουσίου περικοῦ τάπητος· ὁ Διδάκτωρ εὐάμαζε βλέπων τὴν πολυτελεῖ ταύτην τράπεζαν, τὰ ὠραία ταῦτα ἀργυρᾶ σκεύη, ἐξεπλήττετο δὲ παρατηρῶν τὴν προθυμίαν μετὰ τῆς ὁποίας ὑπηρετούμην ὑπὸ τῶν κυτρίων καὶ μελανῶν Ἑρμῶν μου.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐν Οὐζιζί βίου ἡμῶν. Διήλθον πολλάκις ἀνὰ μέσον πεδίων μάχης, ἐγενόμην μάργυς ἐμφυλίων πολέμων, ἐπαναστάσεων, πολιτικῶν παραχῶν καὶ σφαγῶν· πολλάκις ἔστην πλησίον καταδικασμένων φωνῶν, ὅπως παρατηρήσω καλῶς τὴν τελευταίαν ἀγωνίαν καὶ τοὺς ὑπᾶτους αὐτῶν στεναγμούς· οὐδὲν ὅμως τούτων μὲ συνεκίνησε τοσοῦτον ὅσον αἱ θλίψεις καὶ τὰ δεινὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ· αἱ στερήσεις, τὰ παντοῦ δυστυχήματα τὰ ὅποια μοὶ διηγείτο ἐνεποίησαν πράγματι βουθεῖαν εἰς τὸν νοῦν μου ἐντύπωσιν. Ἐνετάλην ν' ἀνεύρω τὸν Λιθιγαστὸν κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1869· ὁ κ. Bennell εἶχεν ἔτοιμα τὰ χρήματα καὶ ἐγὼ ἤμην ἔτοιμος διὰ τὸ ταξίδιον. Ἀναχωρήσας ἐκ Παρισίων δὲν προσχώρησα κατ' εὐθείαν εἰς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς περιηγήσεως, ὅστις ἦτο ἡ ἀναζήτησις τοῦ πεπλανημένου Διδάκτορος· πρὶν ἢ προχωρήσω εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, εἶχον πολλὰς ὑποθέσεις νὰ τελειώσω, πρὸς τούτους δὲ πολλὰς χιλιάδας μιλίων νὰ διατρέξω. Ὑπόθεσον ὅτι ἐπορευόμην κατ' εὐθείαν ἀπὸ Παρισίων εἰς Ζαγγιβάρ· μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἢ ὀκτὼ μῆνας θὰ εὐρισκόμην εἰς Οὐζιζί! ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει δὲν θὰ εὐρισκον εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὸν Λιθιγαστὸν· καθότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην ὁ Διδάκτωρ ἦτο εἰς τὸν ποταμὸν Λουαλάβα· ἤθελον λοιπὸν ἀναγκασθῆ νὰ διέλθω τὰ ἀρχαία δάση τῆς Μανουέμας ἀναζητῶν τὰ ἔχρη του, καὶ νὰ δδῶσω ἐκατοντάδας μιλίων ἐπὶ τῶν σκολιῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Λουαλάβα. Καθ' ἣν ὅμως ἐποχὴν ἐγὼ, ἀνεληθὼν τὸν Νεῖλον καὶ ἐπιστρέψας εἰς Ἰεροσόλυμα περιηγοῦμην τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Νότιον Ρωσσίαν, τὸν Καύκασον καὶ τὴν Περσίαν, ὁ Λιθιγαστὸν ἠσυχολεῖτο εἰς ἐπωφελεῖς ἀνακαλύψεις πρὸς δυσμὰς τῆς Αἰώνης Ταγκανύκας. Πρὸς τούτους ἀνάγκη νὰ παρατηρήσῃς, ἀναγνώστα, ὅτι ἐφοῦσα εἰς Οὐνυανυμεδὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου καὶ ὅτι ἔνεκα πολέμου ἔμεινα τρεῖς περίπου μῆνας εἰς τὸ μέρος τοῦτο διάγων βίον ὄχληρόν, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποῖου, ἐνῷ ἐγὼ παρεκωλυόμην ὑπὸ τοσοῦτων συμβάντων, ὁ Λιθιγαστὸν ἐπανήρχετο εἰς Οὐ-

ζιζι κατά τον αυτόν μήνα 'Ιούνιον' έφθασε δέ εις Ούζιζι τον 'Οκτώβριον. Τὴν δὲ Σεπτέμβριον ἀπαλλαχθεὶς τῆς ἀφορήτου εἰρακτῆς, μετὰ μεγάλης ταχυτήτος προσχώρησα νοτίως εἰς Οὐκονόγγον, μετὰ ταῦτα δυτικῶς εἰς Οὐκαουένδην, ὑστερον βορείως εἰς Οὐθίνζαν καὶ τέλος πρὸς δυσμῶς εἰς Οὐζιζι, τρεῖς μόνον ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Διδάκτορος εἰς τὸ μέρος τοῦτο· εἶρον δὲ αὐτὸν ἀναπαύμενον ὑπὸ τὴν βεράνδαν τοῦ οἴκου του ἔχοντα τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς ἀνατολὰς, ἦτοι πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τῆς ὁποίας ἤρχόμην. Ἄν ἀνεχώρουν κατ' ἐνθεῖαν ἐκ Παρισίων πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ, ἤθελον ἀπωλέσει αὐτόν· ἂν προσχώρουν εἰς Οὐζιζι κατ' ἐνθεῖαν ἐξ Οὐναυεμπε, πάλιν ἤθελον ἀπωλέσει αὐτόν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ
Ο ΣΙΑΠΡΟΣ
Ἰερώνισμα ὑπο...

Ἐπί τῆς ἀφθονίας τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἅμα καὶ τὸ ἀφθονώτατον τῶν ἐν τῇ γῆ μετάλλων. Ἡ χρῆσις δ' αὐτοῦ ἐπεκτείνεται γενικῶς ἐπὶ παντοίων καὶ παντοίων ἀντικειμένων, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ μαχαίριδιου, τοῦ ἀντὶ πενταλέπτου τιμωμένου, ἀπὸ τῆς βελόνης καὶ τῆς μεταλλικῆς γραφίδος, μέχρι τῶν ῥάβδων τῶν σιδηροδρόμων.

Ἐπί τῆς ἀφθονίας τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἅμα καὶ τὸ ἀφθονώτατον τῶν ἐν τῇ γῆ μετάλλων. Ἡ χρῆσις δ' αὐτοῦ ἐπεκτείνεται γενικῶς ἐπὶ παντοίων καὶ παντοίων ἀντικειμένων, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ μαχαίριδιου, τοῦ ἀντὶ πενταλέπτου τιμωμένου, ἀπὸ τῆς βελόνης καὶ τῆς μεταλλικῆς γραφίδος, μέχρι τῶν ῥάβδων τῶν σιδηροδρόμων.

Ἐπί τῆς ἀφθονίας τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἅμα καὶ τὸ ἀφθονώτατον τῶν ἐν τῇ γῆ μετάλλων. Ἡ χρῆσις δ' αὐτοῦ ἐπεκτείνεται γενικῶς ἐπὶ παντοίων καὶ παντοίων ἀντικειμένων, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ μαχαίριδιου, τοῦ ἀντὶ πενταλέπτου τιμωμένου, ἀπὸ τῆς βελόνης καὶ τῆς μεταλλικῆς γραφίδος, μέχρι τῶν ῥάβδων τῶν σιδηροδρόμων.

Ἐπί τῆς ἀφθονίας τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἅμα καὶ τὸ ἀφθονώτατον τῶν ἐν τῇ γῆ μετάλλων. Ἡ χρῆσις δ' αὐτοῦ ἐπεκτείνεται γενικῶς ἐπὶ παντοίων καὶ παντοίων ἀντικειμένων, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ μαχαίριδιου, τοῦ ἀντὶ πενταλέπτου τιμωμένου, ἀπὸ τῆς βελόνης καὶ τῆς μεταλλικῆς γραφίδος, μέχρι τῶν ῥάβδων τῶν σιδηροδρόμων.

Ἐπί τῆς ἀφθονίας τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἅμα καὶ τὸ ἀφθονώτατον τῶν ἐν τῇ γῆ μετάλλων. Ἡ χρῆσις δ' αὐτοῦ ἐπεκτείνεται γενικῶς ἐπὶ παντοίων καὶ παντοίων ἀντικειμένων, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ μαχαίριδιου, τοῦ ἀντὶ πενταλέπτου τιμωμένου, ἀπὸ τῆς βελόνης καὶ τῆς μεταλλικῆς γραφίδος, μέχρι τῶν ῥάβδων τῶν σιδηροδρόμων.

γαλεῖα εἰς κεχρωματισμένα κυανῷ χρώματι, ὑπερ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐσήμαινε τὸν σιδήρον ἢ τὸν χάλυθα, ὡς ἀφ' ἑτέρου τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἐσήμαινε τὸν οὐρείχαλκον. Χρῆσιν τοῦ σιδήρου ἐποιεῦντο καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἀραβες ἐν τοῖς προϊστορικοῖς χρόνοις. Ἐν ἀρχαίοις σκανδιναυικοῖς τάφοις ἐν Δανίᾳ εὑρέθησαν ξίφη καὶ μάχαιρα, ὧν ἡ λεπίς ἦν χρυσῆ ἢ χαλκῆ, ἡ δ' ἀκικὴ χαλυβδίνη· ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν μετάλλων, ὅτι οἱ τάφοι ἐκείνοι ἀνέρχονται εἰς ἀπωτάτην ἀρχαιότητα.

Ἐν τῇ Γενέσει (Δ', 22) ἀναφέρεται ὅτι ὁ Θόβελ, ἀπόγονος τοῦ Κάν, 24 ἑκατονταετηρίδας πρὸ Χριστοῦ ζήσας, κατὰ τὴν βιβλικὴν χρονολογίαν, ἦν σφυροκόπος καὶ χαλκεὺς χαλκοῦ καὶ σιδήρου.

Πολυαχού τῆς Ἰλιάδος (τὴν δὲ πολιορκίαν τῆς Τροίας· οἱ πλεῖστοι ἀνάγουν εἰς τὴν Π' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα), ὁ Ὀμηρος μνημονεῖ τοῦ σιδήρου.

Ὁ βῶλος σιδήρου, ὃν ὁ Ἀχιλλεὺς προσφέρει ὡς βραβεῖον εἰς τοὺς ἐπὶ τῇ ταφῇ τοῦ Πατρόκλου ἀγῶνας, καλεῖται βῶλος αὐτοχάωτος, ἔσως δὲ διὰ τοῦτου ἐννοεῖται σιδήρος μεταωρικός. Ἐκτὸς τούτου ὡς βραβεῖα τῆς οὐλομένης Ἰθίνας σιδήρου διὰ τὴν ἀκικὴν τῶν βελῶν.

Ἐν τῷ Κ τῆς Ἰλιάδος ὁ Δόλων, αἰχμαλωτευθεὶς ὑπὸ τοῦ Διομήδους προσφέρει αὐτῷ λύτρα ἀφθονον ποσότητα χαλκοῦ, χρυσοῦ καὶ σιδήρου μετὰ τέχνης εἰργασμένων.

Ἐν τῷ Α, ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς πανοπλίας τοῦ Ἀγαμέμνονος γίνεται μνηεῖα κυριοῦ χάλυθα.

Ἐν τῷ Ξ, ἀναφέρονται αἱ σιδηραὶ πέδιλα, δι' ὧν ὁ Ζεὺς προσέδεσε τὴν Ἥραν ἐν τῷ οὐρανῷ.

Τέλος, ὅπως ἀποφύγομεν τὴν πληθὺν τῶν παραπομπῶν, καταλήγομεν τὴν βραχυτάτην τῆς σημεῖωσιν περὶ τοῦ σιδήρου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τοῦ ἔξῃ ἀποσπάσματος ἐκ τοῦ σπουδαίου τούτου συγγράμματος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰωσινὸδ. *Περὶ τῶν μετάλλων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα* τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο διαλαμβάνει περὶ τῶν μεταλλευτῶν ἡμιτέλων καὶ τῆς ἐκείνου εἰδικότητος.

«Οἱ Δάκτυλοι εἰσὶν οἱ πρῶτοι ἐργασάμενοι τὰ μέταλλα· οἱ Κάθειροι εἶρον τὴν χώνευσιν αὐτῶν· οἱ Κορύβαντες ἐχάλκυσαν ὄπλα καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, οἱ δὲ Τελγῖνες ἀνέψωσαν τὴν μεταλλουργικὴν εἰς τὸ ὑπακτον σημεῖον τῆς τελειοποιήσεως αὐτῆς.»

Ἡ ἐκμετάλλωσις τοῦ σιδήρου ἀνέρχεται εἰς ἑποχάς, ὧν τὴν ἀφ' ἡμῶν χωρίζουσιν αὐτὰς χρονικὴν ἀπόστασιν οὐδὲ νὰ ὑπολογίσωμεν κἂν δυνάμεθα. Μόνον ὁ ἐκ τῶν σιδηρορυχέων τῆς νήσου Ἑλλάδος ἐξαχθὴς σίδηρος, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν μηχανικῶν οἵτινες κατεμέτρουν τὸ ποσὸν τοῦ μετάλλου, ὑπερ περιεῖχον αἱ ἐν

τῇ νήσῳ διατηρούμενοι ἐτι στοαὶ καὶ σύριγγες, ἀπῆται ἐργασίαν ἀδιάλειπτον τριακονταετηρίων ἐπὶ τῶν ἀπασχολουμένων πρὸς τοῦτο τοσούτων ἐργατῶν, ὅσοι κατὰ μέγιστον ἔθρον ἠδύναντο νὰ χωρήσωσιν αἱ σύριγγες. Ὅτι δ' οἱ τοιοῦτοι ὑπολογισμοὶ οὐδαμῶς εἰσὶν ὑπερβολικοὶ μαρτυρεῖ ἡ εὐρυτάτη καὶ βαθυτάτη ἔκτασις τῶν μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, ἣν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἀπεκάλουν *Αἰθαλία*, ἐκ τῆς αἰθάλης τῶν καμίνων. Φαίνεται δ' ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἡ Αἴγυπτος, ἀμοιροῦσα σιδηρορυχέων, προεμηθέετο ἐκ τῶν πρᾶξιων μεταλλείων τῆς Ἑλλάδος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν σιδήρον καὶ τὸν χάλυθα, τὰ ἀναγκαιούτατα πρὸς ἀνάγεσιν τῶν κλοσσιαίων ἀρχιτεκτονικῶν αὐτῆς ἔργων καὶ λῆξευσιν τῶν θεολίσκων καὶ τοσούτων ἄλλων μνημείων ἐκ γρανίτου. Διότι διὰ σιδηρῶν ἐργαλείων καὶ οὐχὶ διὰ πυριτυλλίου, ὡς ἐσφαλμένως σοφῶς τις ἐγνωμίευσεν, ἐλαξέθησαν βεβαίως οἱ μεγάλοι ἐκείνοι λίθινι ἔργα, οἱ χρησιμεύσαντες πρὸς οἰκοδομὴν τῶν πυραμίδων, ὧν ἡ βῆσις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, εἰσεχώρησεν ὑπὸ τὴν γῆν μέχρι βάθους ἑξῶς πρὸς τὸ ὑπερ τὴν γῆν ὕψος αὐτῶν. Οὐδ' αἱ γιγάντειαι ὑπόγειοι προϊστορικὰ οἰκοδομὰ ἐν Αἴγύπτῳ διὰ λίθινων ἐργαλείων κατασκευάσθησαν, οὐδ' αἱ πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς Κοπυαίδος ἐν τῷ βράχῳ ἐσκαλισμέναι πεντήκοντα περίπου διώρυγες καὶ καταβάθραι, ὧν ἡ ἐλαχίστη ἔχει πλέον τῶν τεσσάρων χιλιομέτρων μήκος· πᾶσαι δ' ἐλάβανον τὸν ἀέρα ἐκ πολυαρίθμων καὶ βαθυτάτων φρεάτων, ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ ἔρους Πύου ἐχόντων τὰ στόμια. Ἐργὰ πάντα ἦν ἀνεξήγητος ἡ ἐποχὴ, πάντως ὅμως εἰς τοὺς προϊστορικοὺς ἀνάκουσα χρόνους.

Ὁ σίδηρος καίτοι ἐν ἀφθονίᾳ πανταχοῦ τῆς γῆς ἐγκατεσκευασμένος, σπανιότατα εὑρίσκεται ἐν ἀμυγῇ καταστάσει. Δείγματα καθαροῦ σιδήρου περιέχουσιν οἱ ἀερόλιθοι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι οὐχὶ πάντοτε· διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ σίδηρος αὐτῶν περιέχει μικρὰν ποσότητα κοβάλτιου, νικελίου, θείου, φωσφοροῦ καὶ μαγνησίου. Ἡ ἀναλογία τοῦ νικελίου ποικίλλει μεταξὺ 2 μέχρι 20 τοῖς 100, τοῦ κοβάλτιου σπανίως ὑπερβαίνει τὸ 1 1/10, τῶν δ' ἄλλων αὐσίων ἢ ποσότης εἶναι ἐλαχίστη, μάλιστα ἀνερχομένη εἰς 1 1/10.

Οἱ ἀερόλιθοι ἦσαν γνωστοὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Τὰ νεώτερα ὅμως ἐπιστημονικὰ σωματεῖα μέχρι τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος δὲν παρεδέχοντο τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἐδέξθησαν ἐπιστημολογικῶς τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ὁ Βιὸν, νὰ μαρτυρήσῃ ἐπισήμως ἐν συνεδριάσει αὐτῆς ὅτι παρευρίσκειτο αὐτοπροσώπως κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1862 τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας τὴν ὁ τοῦ

μηνὸς Φεβρουαρίου ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπισυμβῆσαν βροχὴν λίθων, ὧν ἕκαστος μεθ' ἑαυτοῦ δείγματα. Τὸ γεγονός τοῦτο ἤρκεσε νὰ πείσῃ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς περὶ τῆς πραγματικῆς ὑπάρξεως τῶν ἀερόλιθων.

Ἐν τούτοις καὶ τῷ 1760 ὁ Πάλλας, σοφὸς τιμῶν καὶ δικαίως τὴν Ρωσσίαν, κατὰ τὴν ἀποστολὴν του εἰς Σιβηρίαν πρὸς παρατήρησιν τῆς διαβάσεως τῆς Ἀρροδίτης διὰ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ κορυφῇ ὕψους τινος ἔρους ἔγκον σιδήρου 750 χιλιογράμμων βάρους, ὃν δὲν εἰδίσασσε νὰ θεωρήσῃ ἀερόλιθον.

Τῷ 1751 ἐν Ἀγγλίᾳ τῆς Κροατίας καὶ ἐν Στάινβαχ τῆς Βοημίας ἐβεβαίωθη ἡ πτώσις δύο ἔγκων σιδήρου, ὧν ὁ ἕτερος ἐξῆρχε 55 καὶ 1/2 χιλιογράμματα.

Τῷ 1784 ἔγκος σιδήρου βάρους 36 χιλιογράμμων ἔπεσεν ἐν Τουλουζᾷ τοῦ Μεξικού. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐν Ἀρβᾷ τῆς Οὐγκαρίας ἔπεσεν ἕτερος 10 καὶ πλέον χιλιογράμμων βάρους.

Τῷ 1804 ἐν Χιμάι τῆς Κίτης παρατηρήθη ἡ πτώσις σιδήρου 50 χιλιογρ. καὶ ἐν Χαροῖς τοῦ Μεξικού ἕτερος 70 χιλιογρ.

Τῷ 1825 παρὰ τῆ Σάντα-Φε τῆς Μεξουβίας ἔπεσε μικρὸς ἔγκος μεταωρικοῦ σιδήρου σχεδὸν καθαροῦ, εὐκατάκτου καὶ συμπαγοῦς, οὗ μέρος ἐχρησίμευσε πρὸς κατασκευὴν ξίφους, προσνεχθέντος τῷ Βολιβέρ.

Ἄλλ' ἂν σπανιότατη ἐσημέραι ἀποθιναίη ἡ πτώσις σιδήρου οὐρανόθεν, ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἀντιστάθμισιν ἀνακαλύπτονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔγκοι μέγιστοι τοῦ μετάλλου τούτου, ὧν οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν κἂν δυνατόν νὰ ὀρισθῇ ὁ χρόνος τῆς εἰς τὴν γῆν πτώσεως.

Ὅτι μάλιστα τῷ 1844 παρατηρήθη ἐν Σαβινιά τῆς Οὐγκαρίας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἑδάφους ἔγκος σιδήρου, οὗ μόνον 200 λίτραι ἐναπελίποντο πλέον, διότι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς οἱ κάτοικοι ἀπέκοψαν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐξ αὐτοῦ τριεχθλίας περίπου λίτρας σιδήρου.

Εἰς μέρη τινὰ τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀφρικῆς εὑρίσκεται, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Ἀγγλοῦ τινὸς περιηγητοῦ, ἀφθονώτατος μεταωρικός σίδηρος, ἐκλείπων ὅμως ἡμέραν, διότι οἱ Ἰθαγενεῖς κάτοικοι, ἔνεκα τῆς μετὰ κεπολιτισμῶν ἐθνῶν ἐπιμιξίας αὐτῶν, μαθόντες τὴν ἀξίαν του, τὸν συνάγουσι καὶ τὴν χρησιμοποιοῦσι.

Ἐν τῇ κοσμητικῇ Χόγουα τῆς Ἰνδίας ἀνεκαλύφθη τῷ 1862 εἰς βάθος 60 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου θαρότατος ἔγκος νικελιοῦχοῦ σιδήρου, ἀρτίως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κεφόν. Κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν ἐν τῇ Δυτικῇ Βικτωρίᾳ παρὰ τῷ Εὐέλπιδι ἀρωτηρῷ ἔπεσεν ἔγκος σιδήρου, ἔγκων 3 χιλιογρ., ἀπαρῶντος δ' ἡμῶς τῷ προηγουμένῳ μέρος αὐτοῦ διατηρεῖτο στιλπνὸν ἔτι, μαρτυροῦν ὅτι ἀπεκόπη ἕτερος ἔγκου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεώς του.

Επί των όχθων του Rail-River εν Λουϊσιάνη εύρεθη όγκος, έλκων 1500 χιλιάγρα. Έν Βαχίχ της Βροσιλίας 7000 χιλιάγρα. Έν Όκούμβα της Περούβιας 15000 χιλιάγρα. Παρά τὸ Δουραγκὼ έν Μεξικῷ 20000 χιλιάγρα.

Έσχάτως δὲ έμπορικὴ τις προκήρυξις ἐξ (ύασιγκτόνος) ανήγγελε τὴν πώλησιν οκτώ έργων μετεωρικοῦ σιδήρου, βάρους 200 μέχρις 654 λίτρων, εύρεθέντων περὶ τὴν Σάντα-Ρόζα τοῦ Μεξικῷ.

Έκ τοῦ αὐτοῦ μέρους Ἀμερικανός τις συνταγματάρχης απέστειλεν εἰς τὸ Σμιθσόνειον μουσεῖον έργον σιδήρου έλκοντα 252 λίτρας.

Τέλος τῆς 1870 έν Όθιράη της νήσου Δίσκο έν Γροελανδίᾳ ανεκαλύφθησαν έν χώρῳ πενήκοντα περίπου τετραγωνικῶν μέτρων δεκαπέντε έργοι σιδήρου, βάρους δωδεκακισχιλίων μέχρις εικοσακισχιλίων χιλιογράμμων.

Λίαν περίεργον δὲ καὶ δυσεξήγητον εἶναι ότι πάντες οἱ όγκοι οὗτοι εύρέθησαν ἐπὶ τῆς επιφανείας τοῦ εδάφους, καὶ εκείνοι έτι, οἵτινες ώς εκ τοῦ βάρους των, έπρεπε νὰ βυθισθῶσι κατὰ τὴν πτώσιν των έν τῇ γῆ.

Έκ τῶν άλλων παραδειγμάτων, ἄτινα ανωτέρω παρεθέσαμεν δύναται τις νὰ κρίνῃ, αν μάλιστὰ λάβῃ υπ' όψιν ότι τὰ έννεα δέκατα τῆς επιφανείας τῆς γῆς κατέχονται υπό θαλασσῶν καὶ ανεξερευνητῶν χωρῶν, πόσον ύπέροχος εἶναι ἡ ποσότης τοῦ κατὰ διαφόρους έποχὰς πεσόντος εἰς τὴν γῆν μετεωρικοῦ σιδήρου.

Έξετάσωμεν ἤδη τὰς γενικὰς φυσικὰς τοῦ σιδήρου ιδιότητας.

Έν καθαρῇ χημικῇ καταστάσει ὁ σίδηρος δμοιάζει τῷ άργύρῳ κατὰ τὴν λευκότητα. Εἶναι επιδεικτικὸς μεγίστης στιλπνότητος, εἰς άκρον γλισχρός καὶ εύκαμπτότερος τοῦ συνήθους μαλακοῦ σιδήρου. Ἀλλὰ τοσοῦτον εἶναι μαλακός, ώστε οὐδόλως δύναται νὰ χρησιμοποιηθῆ καὶ ελαχίστην παρουσιάζει κατὰ τὴν τριβὴν αντίστασιν, τῆκεται δὲ έν θερμοκρασίᾳ ανωτάτου βαθμοῦ.

Τὰ διάφορα τοῦ σιδήρου εἶδη, τὰ έν χρήσει έν τῇ βιομηχανίᾳ, δύναται νὰ ταχθῶσιν εἰς τρεῖς μεγάλας κατηγορίας, τὴν τοῦ μαλακοῦ σιδήρου, τὴν τοῦ χυτοῦ καὶ τὴν τοῦ χάλυθος.

Ὁ χάλυψ φαίνεται κατέχων τὴ μέσον μεταξύ τοῦ μαλακοῦ καὶ τοῦ χυτοῦ σιδήρου, έν συνενού τινὰς ιδιότητας. Δύναται νὰ ταχῆ, νὰ χαλκευθῆ, καὶ κατὰ βούλησιν νὰ καταστῆ μαλακός ἢ σκληρός αναλόγως τῆς ταχύτητος, ἢ τῆς βραδύτητος τῆς αποψύξεως αὐτοῦ.

Ὁ χυτὸς σίδηρος εἶναι ἥττον γλισχρός τοῦ μαλακοῦ, ἀλλὰ σκληρότερος αὐτοῦ. Ἡ τῆξις αὐτοῦ άρχεται έν θερμοκρασίᾳ σχετικῶς μεγίστη.

Ὁ μαλακὸς σίδηρος συνήθως εἶναι φαίδς, ένιοτε όμως έχει κωνανωτὸν χρώμα. Ὑπελογί-

σθη ότι τῆκεται έν θερμοκρασίᾳ 2000 βαθμῶν ἢ 1550, καθ' έτέραν μέθοδον. Παρατηρητέον δ' ότι ὅσον ὁ σίδηρος εἶναι καθαρότερος τόσο καὶ ἡ τῆξις αὐτοῦ δυσκολωτέρα.

Ὁ καθαρότερος σίδηρος έλκεται ὡσαύτως καλλίτερον υπό τοῦ μαγνήτου' έν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ μαγνητίζεται εύκολώτερον, ἀλλ' ἡ μαγνητικὴ αὐτοῦ κατάσταση δὲν διατηρεῖται ὅσον έν τῷ σιδήρῳ τῷ περιέχοντι μέρη άνθρακος. Ὁ σίδηρος ὁ παρέχων 0,65% άνθρακος, καθαριζόμενος πάσης άλλης ξένης οὐσίας, δύναται βαπτόμενος νὰ μεταβληθῆ εἰς χάλυθα. Ὁ δὲ περιέχων 1,50% άνθρακος εἶναι ὁ καταλληλότερος πρὸς κατασκευὴν χάλυθος, ώς σκληρότερος καὶ γλισχρότερος.

Ὁ σίδηρος, έν ᾧ ἡ αναλογία τοῦ άνθρακος υπερβαίνει τὸ 1,50%, εἶναι μὲν σκληρότερος ἀλλὰ καὶ ἥττον γλισχρός καὶ ελατός.

Ὁ σίδηρος, ὁ περιέχων ποσότητα τινὰ σιλικίου, θείου, φωσφόρου, δύναται ἐπίσης νὰ βαφθῆ, καὶ νὰ εκπέμπῃ σπινθῆρα πληττόμενος υπό πυρίτου λίθου.

Τὸ μαγκανήσιον αναμιγνύμενον τῷ σιδήρῳ καθίστησιν αὐτὸν ελατότερον.

Ὁ σίδηρος εἶναι ἥττον ελατὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ άργύρου, καθίσταται δ' ελατότερος υποθαλλόμενος εἰς ύψηλὴν θερμοκρασίαν. Σφυρηλατούμενος έν διακρίρῳ καταστάσει προσλαμβάνει οἰονδήποτε σχῆμα, καθίσταται δὲ μαλακός ὅταν καμινεθῆ μέχρι λιθῶν καὶ πολλὰ αὐτοῦ τεμάχια δύναται τότε νὰ συγκολληθῶσι.

Τὸ θερμαγωγὸν αὐτοῦ εἶναι βαθμῶν 374, έν ᾧ τοῦ χρυσοῦ 1000.

Έν συγκρίσει πρὸς τὸν χαλκὸν εἶναι κακὸς άγωγός τοῦ ηλεκτρισμοῦ' ἡ άγωγιμότης αὐτοῦ υπολογίζεται κατὰ τινὰς φυσικὰς εἰς 16 μέχρις 20, έν ᾧ τοῦ χαλκοῦ άνέρχεται εἰς 100.

Ἡ γλισχρότης αὐτοῦ (υπολογιζομένη εκ τῆς αντίστασεως ἢν παρέχουσι μεταλλικὰ νήματα τῆς αὐτῆς διαμέτρου τοῦ αὐτοῦ μήκους, καὶ υπό τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν) καταφαίνεται εκ τοῦ επομένου πίνακος:

Χάλυψ σφυρηλατηθεῖς	100
Σίδηρος σφυρηλατηθεῖς	88
Χάλυψ αναπυρωθεῖς	65
Σίδηρος αναπυρωθεῖς	42.

Ἡ επίδρασις συνεχῶν πιέσεων, εντάσεων, άντιστροφῶν, αἱ παρατεταμέναι δονήσεις καὶ τινάναγμοι, παραβλάπτουσι τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδήρου αποκαθιστῶντες αὐτὴν κρυσταλλίνην καὶ συνεπῶς ἥττον γλισχρον. Παράδειγμα τοῦτου παρέχουσιν ἡμῖν οἱ άξονες τῶν άμαξῶν, οἵτινες πολλάκις θραύονται ζνευ προφανοῦς αἰτίας, έν ᾧ

1. Τῷ 1863 ανεκαλύφθη έν Λαπωνίᾳ ζρος διασχίζόμενον υπό μαγνητικῆς φλεβῆς πολλῶν υποδεκαμέτρων πάχους' εἶναι δὲ τὸ πλουσιώτατον τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν μεταλλείων μαγνήτου, καὶ ἀρκιτὰς ποσότητος έχουσιν ἤδη έφορθεῖ εκ αὐτοῦ.

αἰτία τοῦτου εἶναι αἱ επανειλημμέναι συγκρούσεις καὶ κλονισμοί.

Ἡ έπαφῆ μετ' άλλων εἰς ανώτατον βαθμὸν θετικῶς ηλεκτρισμένων, οἷος ὁ ψευδάργυρος, κωλύει τὴν δξείδωσιν τοῦ σιδήρου, μικρὸν περὶ τὸ σημεῖον τῆς έπαφῆς.

Ένοόμενος μετὰ τινων οργανικῶν στοιχείων ὁ σίδηρος άποτελεῖ τὸ σπουδαιότατον τοῦ ανθρωπίνου σώματος μέρος, τὰ αἱματοσφαιρίδια. Έλαττωμένης τῆς αναλογίας αὐτῶν έν τῷ αίματι, επέρχεται διατάραξις τοῦ οργανισμοῦ, ἀπώλεια δυνάμεων καὶ μετὰ μικρὸν άσθένεια.

Ἡ οργανικὴ ζωὴ θὰ ἦτο αδύνατος, εάν αἱ τροφαὶ δὲ περιέχον σίδηρον, λέγει ὁ διάσημος χημικός Λείβιχ.

«Ὀλίγιστοι λατροί, λέγουσιν οἱ Τρουσσῶ καὶ Πιδού, δὲν ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ σιδήρου, καὶ δὲν τάσσουσιν αὐτὸν, έννεκα τῶν ωφελειῶν εἰς παρέχει, παρὰ τὴν κινίνην, τὸν υδράργυρον, τὸ όπιον, τὴν εὐθάλειαν (βλαλαδὸνα), κλπ.»

Ἀπειραι εἰσιν αἱ σκευασαί τοῦ σιδήρου, ὡς ἱαματικῷ φαρμάκῳ' ρινίσματα σιδήρου, σίδηρος ανακαμφθεῖς δι' υδρογόνου ἢ δι' ηλεκτρισμοῦ, σίδηρος εἰς δελτάρια, τροχίσκου (παστίλιαι) σιδηροῦχοι, άπλοι, ἢ μετὰ σοκολάτας' χλωριούχος, βρωμιούχος, ιωδιούχος έν σερικίῳ ἢ καταποτίοις θεικῶς φωσφορικῆς τρυγικῆς σιδήρος' σίδηρος μυλικῆς, ὀξικῆς, κιτρικῆς, πυροφωσφορικῆς κλπ. κλπ.

Ἡ μόνη ὅμως λογικὴ αὐτοῦ σκευασία εἶναι ὁ πρωτοχλωριούχος σίδηρος, διότι ὡς ἡ επιστήμη απέδειξεν, ὁ σίδηρος ὑπ' οἰανδήποτε μορφήν καὶ αν λαμβανηται, ὅπως εξομοιωθῆ έν τῷ οργανισμῷ άνάγκη πρῶτον διὰ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ νὰ μεταβληθῆ εἰς πρωτοχλωριούχον. Ὅρθον λοιπὸν εἶναι νὰ μὴ επιβαρῶνῃται ὁ οργανισμὸς τοῦ ασθενοῦς, αναγκαζόμενος νὰ εκτελέσῃ τὴν χημικὴν ταύτην άλλοίωσιν, ἀλλὰ νὰ διδῆται φάρμακον, οὗ ἡ ενέργεια άμεσος καὶ τελεσφόρος' τοιοῦτο δὲ εἶναι ὁ πρωτοχλωριούχος σίδηρος.

Τὰ κοιτάσματα τῶν τοῦ σιδήρου μεταλλευμάτων διαιροῦνται, κατὰ τὸν Γαλλικὸν νόμον, εἰς μεταλλεῖα καὶ εἰς ορυχεῖα' καὶ μεταλλεῖα μὲν εἰσὶ τὰ έν τῷ βάθει τῆς γῆς κείμενα, ορυχεῖα δὲ τὰ εἰς τὴν επιφάνειαν. Τὰ τελευταῖα θεωροῦνται ὡς ιδιοκτησία τοῦ κατέχοντος, έν ᾧ τὰ υπό τὸ εδαφος μεταλλεῖα δὲν ανήκουσιν εἰς τοὺς ιδιοκτήτας τοῦ εδάφους, ἀλλ' ἡ επικρατεία αὐτῶν χορηγεῖται υπό τοῦ κράτους.

Διαιροῦνται δὲ τὰ μεταλλεύματα τοῦ σιδήρου εἰς εἶξ, τὰ κυριώτερα' εἶναι δὲ τὰ εἶξις:

Α'. Σίδηρος υποξειδωμένος ὁ μαγνητικός. Πυκνὰ στρώματα αὐτοῦ εύρίσκονται έν Σουηδίᾳ, έν ταῖς Ἠνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, έν Βόνῃ τῆς Ἀλγερίας, έν τοῖς Οὐραλίοις καὶ έν

Σαρδηνίᾳ. Περιέχει 71 ἐπὶ τοῖς 100 σίδηρον. Εἶναι μετάλλευμα πλουσιώτατον, ὁ δὲ σίδηρος αὐτοῦ εἶναι καταλληλότερος πρὸς κατασκευὴν χάλυθος.

Β'. Σίδηρος υποξειδωμένος ὁ άνυδρος. Τὰ μεγάλα σιδηρορυχεῖα τῆς Ἑλβας εξαγοῦσι μίαν μόνην τῶν υποδιαίρέσεων τοῦ εἶδους τοῦτου.

Γ'. Σίδηρος υποξειδωμένος ὁ υδατικός. Ἡ Γαλλία παρέχει κυρίως δύο τῶν υποδιαίρέσεων αὐτοῦ.

Δ'. Σίδηρος ανθρακικός ὁ σιγιστός. Εἶναι λευκός ἢ ξανθός, κίτρινωπός ἢ μελανόφαιος. Καταλληλότερος πρὸς άμεσον μεταβολὴν εἰς χάλυθα. Βύρσκειται έν Στυρία, έν Καρινθίᾳ, παρὰ τὰς όχθας τοῦ Ῥήνου, έν Σαβαυδίᾳ καὶ έν Γαλλίᾳ.

Ε'. Σίδηρος ανθρακικός ὁ λιθαιθής. Βύρσκειται κυρίως παρὰ γαιανθρακούχοις τόποις σποραδικῶς καὶ εἰς λεπτὰ στρώματα. Τὰ σιδηρορυχεῖα τῆς Ἀγγλίας μόνον τὸ εἶδος τοῦτου εξαγοῦσι, τὰ δὲ τῆς Γαλλίας ελαχίστην αὐτοῦ ποσότητα περιέχουσιν.

ς'. Σίδηρος πυριτικός. Έν εἶδος μόνον αὐτοῦ εξαγεται έν τοῖς σιδηρορυχεῖοις τοῦ Βαλαί.

Τὸ ποσὸν τῆς ετήσιας παραγωγῆς τοῦ σιδήρου έν Εὐρώπῃ δεικνύει ὁ ακόλουθος πίναξ:

Ἀγγλία	4000000	τόνους χιλίων χιλιογράμμων
Γαλλία	1500000	" " "
Γερμανία	750000	" " "
Βέλγιον	600000	" " "
Ῥωσία	400000	" " "
Ἰταλία	300000	" " "
Σουηδία	300000	" " "
Ἰσπανία	75000	" " "
Έν όλῳ	7925000	" " "

Ἦτοι οκτὼ περίπου δισεκατομμύρια τόνων, αν ὑπὲρ τὸ ἡμισυ παράγει ἡ Ἀγγλία.

Οἱ Παρίσιοι καταναλίσκουσιν ετήσιως 50 εκοτομμύρια χιλιογράμμων.

Ἀπὸ τριακοντα ἤδη ετών μεγίστη χρῆσις ἤρξατο νὰ γίνηται τοῦ σιδήρου έν τῇ κατασκευῇ γεφυρῶν καὶ υδραγωγείων. Κάρις αὐτῷ συνετελέσθησαν τεράστια έργα, έν οἷς τὴν πρωτίστην μέχρι τινὸς κατέχε θέσιν ἡ σωληνοειδῆς γέφυρα τοῦ Κογγουαίη έν Ἀγγλίᾳ. Ἡ κατασκευὴ μείζονος καὶ στερεωτέρας γεφύρας έθεωρεῖτο αδύνατος' τὴν ιδέαν όμως ταύτην απέδειξεν ἀβάσιμον ἡ έσχάτως αποπερατωθεῖσα έτι ἀξιοθαυμαστοτέρα γέφυρα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου έν Μονρεάλ τοῦ Καναδά. Ἡ γέφυρα αὐτῇ, σωληνωτῇ ἐπίσης καὶ καθ' ολοκληρίαν σιδηρᾷ, έχει μήκος 2792 μέτρων, εἶναι δηλονότι μικρὸν βραχυτέρα τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ ὁδοῦ. Στήρίζεται ἐπὶ 24 στύλων ἐκ λίθων λελαξευμένων. Ἐκαστον τῶσιν έχει πλάτος 73 μέτρων καὶ 50 ὑπεκατομέτρων, τὸ δὲ μεσαίον, ὑπὲρ ὑπάρχει 18 μέτρα τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ έν πλημμύρᾳ, έχει πλάτος 100 μέτρων.

Τὸν σιδήρον ἐν πολλοῖς κλάδοις τῆς βιομηχανίας ἤρξατο ἀντικαθιστῶν ὁ χάλυψ. Τὴν τάσιν ταύτην ὑπέδειξεν ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1802 ὁ κ. Φορμύ ἐν ὑπομνήματι πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν.

Ἡ βιομηχανία, ὁ πόλεμος, τὸ ναυτικόν, ἔλεγε, τείνουσιν εἰς τὴν νὰ μεταχειρίζονται τὸν χάλυβα, ἀντὶ τοῦ σιδήρου. Καὶ πράγματι ὁ χάλυψ δύναται νὰ χωνευθῆ, ὡς ὁ χυτὸς σίδηρος, καὶ νὰ σφυρηλατηθῆ ὡς ὁ μαλακός. Ἐχει μεγίστην γλισχρότητα, δύναται νὰ προσλάβῃ οἰονδήποτε σχῆμα, κάμπτεται εὐχερέστατα, καὶ ἐργάζεται μετ' εὐκολίας παρεχούσης πεποιθῆσιν εἰς τὰ ἐξ αὐτοῦ κατασκευασθέντα ἐργαλεῖα ἢ ὅπλα. Ὁ σίδηρος θραύεται ἐνίοτε, ἐν ᾧ χάρις εἰς τὴν γλισχρότητα αὐτοῦ ὁ χάλυψ οὐδέποτε θραύεται. «Ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως ταύτης ἀνεπτύχθη τεραστίως ἔκτοτε ἡ βιομηχανία τῆς κατασκευῆς μικρῶν γεωργικῶν ἢ βιομηχανικῶν ἐργαλείων. Ἴδιως δὲ τὰ μηχανικὰ ἐργαλεῖα, ὡς οἱ πρίονες, τὰ τροπάνια, αἱ βυκάναι, οἱ τροχαῖ, αἱ τρογγύλαι κλπ., ἕτινα ἄλλοτε μόνον τὰ μεγάλα ἐργοστάσια ἠδύναντο νὰ προμηθεύσῃ διότι ὑπερέγκους ἀπότητον δαπάνας, εἰσὶν ἡδὴ ἐν χρήσει καὶ ἐν μικροῖς ἐργοστασίοις, καὶ ἐργάται ἀπλοὶ δύναται κατ' οἶκον εἶναι νὰ ἐργασθῶσι δὲ αὐτῶν. Ἡ στρατιωτικὴ ἐπιστήμη ἀντικατέστησε τὰ ὀρειχάλκινα πυροβόλα διὰ χαλυβδίνων ἢ δὲ ναυτικῆ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐναυπήγησε πλοῖα τεωρακωμένα διὰ σιδήρου, εἶτα διὰ χάλυβος. Τὸ σκάφος καὶ τὸ περιβλήμα τοῦ θωρηκτοῦ Μερριμάκ ἦν κατασκευασμένον ἐκ βρόδων σιδηρῶν συναρμολογημένων καὶ συνδεδεμένων ἀλλήλαις, περικαλλωπισμένων δὲ διὰ χαλυβδίνων πλακῶν ἀρκετοῦ πάχους.

Συγχρόνως ὁμοίως ὁ Ἀρμπτρογκ κατασκευάζει πυροβόλον πέντε μέτρων μήκους, ἔκον δὲ δωδεκακιςχίλια χιλιόγραμμα, οὗ αἱ χαλυβδίναι σφαῖραι, 300 χιλιogr. βάρους, ἠδύναντο νὰ διατρυνθῶσιν οἰονδήποτε θωρηκτόν.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Ἀρμπτρογκ ἐθεωρήθη θαυμασία καὶ ἀπαραμίλλος, ἀλλ' ὁ αὐτὸς μηχανικός μετὰ τέσσαρα μόλις ἔτη, τῷ 1866, κατασκεύασεν ἕτερον πολλῶ τοῦ πρώτου ὑπέρτερον. Τὸ πυροβόλον ἐκεῖνο εἶχε μήκος μὲν ἕξ μέτρων, πάχος 1 μ. καὶ 70 ὑπεκατομέτρ., βάρους δὲ 40,823 χιλιogramm. Αἱ σφαῖραι αὐτοῦ εἶχον βάρους 500 χιλιogr. καὶ περιφέρειαν 1 μ. καὶ 50 ὄψεα. Διὰ τούτου ὠπλίσθη ὁ Μορριτανὸς ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης. Δι' ἐτέρου πυροβόλου τῶν αὐτῶν διαστάσεων ὠπλίσθη ὁ Dunbarbery, τεραστίως θωρηκτὸς κριδὸς, ἀγορασθεὶς ὑπὸ τῆς Προσώσιας παρὰ τῆς Ἀμερικῆς ἀντὶ 8 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἐκαστὸν τῶν πυροβόλων τούτων ἐγύθη διὰ μίξ καὶ οὐχὶ κατὰ διαλείμματα τρεῖς κολοσ-

σιαται κάμιννοι περιέλαβον ὁμοῦ 65,000 χιλιogr. μετάλλου, βευστοποιηθέντος ἐντὸς ὀκτώ ὡρῶν. Ἡ χροάνη ἐπληρώθη ἐντὸς 22 λεπτῶν.

Ἐδέησε δὲ νὰ παρέλθῃσι δεκαπέντε ἡμέραι, ὅπως ὁ ὄγκος ἐκεῖνος ἀποφυγῇ ἀρκούντως, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἢ ἐκ τῆς χροάνης ἐξαγωγή αὐτοῦ.

Τῷ 1862 ἢ 1863 ἐγύθη ἐν Ἀγγλίᾳ κώδων χαλυβδίνος ἔκον μὲν 35,000 χιλιόγραμμα, ἔκον δὲ δύο μέτρων κενὸν πλάτος.

Ἐν γένει δὲ ἀπὸ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ 1869 δὲν ἔλειψαν οἱ ἐφευρεταὶ ἐξαλοθρευτικῶν μηχανῶν. Ἡ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ κατανάλωσις σιδήρου καὶ χάλυβος εἶναι ἀνυπολόγιστος. Ἐνθυμούμεθα ἕνα τοιοῦτον ἐφευρέτην, φαντασθέντα πλοῖον, φέρον ἐν τῇ πρῶτῃ ἀπέραντον κυκλοτερῆ πρίονα κινούμενον μετὰ τοσαύτης περιστροφικῆς δυνάμεως, ὥστε ἠδύναντο νὰ διχοτομήσῃ πᾶν πλοῖον. Ἐτερος πάλιν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἀνακάλυψιν νέου εἶδους βαφῆς τοῦ χάλυβος ἢ ἀνακάλυψιν αὐτῆ ὁμοιάζε πως πρὸς τὰς συνταγὰς τῶν ἱατροσορίων, διότι ἡ κατασκευὴ τῆς βαφῆς ἐκεῖνης ἐχειμάζετο ἀποξέσματα κεράτων, σκόροδα, σάπωνα μέλανα κτλ. κτλ.

Ἐν Βίρμιγγαμ, τῇ κοιτίδι τῆς βιομηχανίας τῶν μεταλλίνων γραφίδων, ἀνεκαλύφθη τῷ 1864 χάρτης γραφίματος ἐκ σιδήρου πεπλατυσμένου. Ἡ εὐκαμψία τοῦ χάρτου τούτου ἦν τοιαύτη, ὥστε ἠδύναντο νὰ γίνῃ χρήσις αὐτοῦ εἰς πάσας τὰς περιστάσεις, καὶ ὅς γίνεται χρήσις τοῦ κοινοῦ χάρτου. Εἶχε δὲ καὶ τὸ πάχος τοῦ κοινοῦ χάρτου, ἦτοι πάχος ἐνὸς ὑπεκατομέτρου περιελάμβανεν 125 φύλλα.

Ὁ σίδηρος ὁμοίως εἶναι τοσοῦτον ἐλατὸς ὥστε ἐν Ἀμερικῇ κατῳρήθησαν νὰ κατασκευάσῃσι σιδηροῦν χάρτην ἕξι λεπτότερον, οὗ 300 φύλλα εἶχον πάχος ἐνὸς μόνον ὑπεκατομέτρου. Βίσιτι ὁμοίως δὲν εὐρέθη ἡ πρακτικὴ χρησιμότης τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης.

Πρὸ τούτου ἐν Ἀγγλίᾳ κατασκευάσαν περιλαίμια, περιχειρίδας καὶ προστερνίδια ὑποκαμίσων ἐκ χάλυβος. Ἡ εὐκαμψία τῶν ἠτό τι ἐξαισίον. Ἦσαν κεχρωματισμένα διὰ λευκοῦ ἀνεξαλείπτου χρώματος, ὁσάκις δ' ἐκηλιδούντο ἤρκει νὰ τριβῶσιν ἐλαφρῶς διὰ λινοῦ ὑφάσματος βεβρεγμένου, ὅπως ἀνακτῆσῃσι τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν λευκότητα.

Ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων τῆς συγχρόνου βιομηχανίας ἀξιόλογος καὶ ὠφελιμοτάτη εἶναι ἡ τῶν μεταλλίνων γραφίδων. Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, δηλονότι ἡ Βίρμιγγαμ καὶ ἡ Βουλὸν ἢ ἐπιθαλασσία, παράγουσιν ἐτησίως 4 δισεκατομμύριον καὶ 728 ἑκατομμ. τῶν μικρῶν ἐκεῖνων χαλυβδίνων τεμαχίων.

Ἦξου αἱ μετάλλιναι γραφίδες κατασκευάζον-

ται ἐκ χυτοῦ χάλυβος τοῦ Σέφφελδ, ἀρίστης ποιότητος. Καταναλίσκονται δὲ πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν 1,500,000 χιλιogramm χάλυβος.

Ἀδύνατον εἶναι ν' ἀπαριθμήσωμεν τὰς διάφορους τέχνας, αἵτινες ἀπαιτοῦσι σιδήρον, καὶ τὰ προϊόντα αὐτῶν. Καταλήγομεν λοιπὸν, ἀναφέροντες μόνον ἕν παράδειγμα καταδεικνύον τὴν ἐπιρροήν, ἣν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ τινος τόπου ἢ ἐκμετάλλευσις πλουσίου μεταλλίου σιδήρου.

Τὸ Βάρροου-ἰν-Φάρνες, ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν τῇ κομητείᾳ Λαγκέστερ, ἦτο μικρὸν χωρίον ἔγνωστον, καίτοι κατωκημένον ἀπὸ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, τὸ Βάρροου ἐξήγαγε 12 χιλ. μετρικὰ καντάρια μεταλλεύματος αἰματίτου σιδήρου. Τῷ 1850 ἡ ποσότης αὕτη ἦν ἑκατονταπλασία, ἡδὴ δὲ ἐξάγει ἐτησίως ὑπὲρ τὰ 10 ἑκατομμύρια μετρικῶν κανταρίων. Πρὸ τριάκοντα ἐτῶν τὸ χωρίον ἐκεῖνο εἶχε 100 κατοίκους· σήμερον τὸ χωρίον εἶναι πόλις ἀριθμοῦσα 20,000 κατοίκων, ἔχουσα λιμένα εὐρύτατον, ἀπέραντα ναυπηγεῖα, ὑδραγωγεῖα, φωταερίον, σιδηρουργεῖα πρὸς κατασκευὴν σιδηρῶν βρόδων καὶ θωρηκῶν πλοίων· ναυπηγεῖον ἰδιαιτέρον πρὸς κατασκευὴν σιδηρῶν καὶ χαλυβδίνων πλοίων· πάντα ἐνὶ λόγῳ τὰ καθίστωντα αὐτὴν σπουδαῖαν ἐμπορικὴν πόλιν.

Ὁ ἐν Ἀμβούργῳ γνωστός διὰ τὰς περὶ τὴν νεοελληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ γλώσσαν συγγραφεὺς αὐτοῦ καθηγητῆς κ. W. Wagner ἀπέστειλεν ἡμῖν μετάφρασιν ἐνός τῶν δοκιμῶν τοῦ βιβλίου, συνοδεύων αὐτὴν διὰ τῆς κατωτέρου, ἐλλημιατὶ γεγραμμένης, ἐπιστολῆς. Ἀσμένως δημοσιεύομεν τὴν μετάφρασιν ταύτην ἀπαρτάλλεως ὡς ἀπεσάλη ἡμῖν παρὰ τοῦ φιλέλληνος καθηγητοῦ. Σ. τ. Δ.

Ἐν Ἀμβούργῳ, τῇ 4 Ἰανουαρίου 1878.

Φίλε κύριε,
Ἀρρωστῶν καὶ μὴ ἔχον τί νὰ κάμω σπουδαιότερον, μετάφρασα δι' ὄψεα μίαν τῶν ὡραίων Essays τοῦ Φραγκ. Πάκουα, καὶ σὰς τὴν ἀποστέλλω ἡν' ἀναγνώσει καὶ ἴδῃτε ποῖα εἶναι ἡ μετάφρασίς μου· καὶ ἂν δυστυχῶς ἦναι κακὴ καὶ μὴ σὰς ἀρίστη, παρακαλῶ νὰ τὴν ἀπορρίψῃτε πρὸς τὰ ἄλλα σπουδαιότερα, τῶν ἐποίων πληθὺς πάντοτε ὑπάρχει ἐν τῇ γραφίᾳ ἐκδοτοῦ περιοδικοῦ· εἴναι δὲ καλὴ τὴν ἀρίστη ἂν, παρακαλῶ νὰ τὴν δημοσιεύσῃτε ἐν τῇ Ἑστίᾳ, ὅταν μὴ ἔχητε ἄλλα καταλληλότερα διὰ τὸν σκοπόν σας!
Ἐρρωσθε, φίλε κύριε.

Ὁ ὁμέτερος
W. WAGNER.

ΤΙ ΩΦΕΛΟΥΣΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ,

Αἱ περὶ τὰ γράμματα σπουδαὶ καὶ ἡ τῶν βιβλίων ἀνάγνωσις συντελοῦσι καὶ πρὸς τέρψιν, καὶ πρὸς καλλώπισμα τῶν λόγων, καὶ πρὸς βοήθειαν τοῦ πρακτικοῦ βίου. Καὶ καθὼς τέρψιν ἐμποιοῦσι, γίνεται τοῦτο μάλιστα ἐν ἐρημίᾳ καὶ ἀπραγμοσύνῃ ὅτι δὲ εἶναι καλλώπισμα τῶν λόγων, ὁρῶμεν ὅταν οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦσιν εἴτε περὶ τῶν οἰκείων εἴτε περὶ δημοσίων καὶ ἱερῶν πραγμάτων· καὶ ὅτι βοηθοῦσιν εἰς τὸν πρακτικόν.

1. Μετάλλευμα σιδήρου μελανόφαιον ἢ ερυθρὸν, σελήροτατον. Χρησιμεῖ πρὸς κατασκευὴν σιδηρῶν, περιέχει δὲ σιδήρον 70 ἐπὶ τοῖς 100.

κὼν βίον, ἐκ τούτου δῆλον καθίσταται, ὅτι οἱ τὰ σπουδαία βιβλία γνωρίζοντες ὅλα τὰ πράγματα σοφῶς καὶ καλῶς ἐμπροσθεῖ νὰ μεταχειρισθῶσι καὶ οἰκονομήσωσιν. Ἐννοεῖται γὰρ ὅτι οἱ τῶν πραγμάτων ἐμπειροὶ ἱκανοὶ εἶναι νὰ πράσωσιν αὐτὰ καὶ νὰ κρίνωσι χωρὶς περὶ ἐκάστου· ἀλλ' ἡ γενικὴ κρίσις τῶν ὅλων καὶ ἡ εὐρεσις καὶ διάθεσις αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς ἐκείνους ὅσοι ἀκριβῶς ἐσπούδασαν τὴν ἐπιστήμην τοῦ πράγματος. Καὶ τοι τὸ νὰ περάσῃ τις ὅλον τὸν βίον τοῦ μετ' ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην, μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι εἶδος τι εὐπόσωπον ἀργίας· τὸ δὲ νὰ μεταχειρίζηται τις τὰς σπουδὰς ἐπὶ τὸ ἀπαλῶτερον πρὸς μόνον καλλώπισμα, εἶναι ἐπιδειξίς ἀναπόδεκτος· καὶ τὸ νὰ κρίνῃ τις παντελῶς ἐκ βιβλίων καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, δεικνύει ὅτι εἶναι ἔνωρος σχολαστικὸς· τὴν γὰρ εὖσιν τελειοποιῶσιν αἱ σπουδαὶ καὶ τὰ βιβλία· αὐταὶ δὲ αἱ σπουδαὶ τελειοποιῶνται διὰ τῆς ἐμπειρίας· εἶναι γὰρ τὰ φυσικὰ προτερήματα ὅμοια ταῖς βοτάναις ταῖς ἐκουσίως ἀναφουομέναις, αἵτινες ἔχουσι χρεῖαν καλλιεργίας καὶ διορθῶνται διὰ τῆς τέχνης. Τὰ δ' αὐτὰ γράμματα καὶ ἡ μελέτη αὐτῆ καὶ ἐκ τῆς γενικῆς μόνον προσφέρουσι διδασκαλία, ἕτινα πρέπει νὰ περιορίζωνται διὰ τῆς ἐμπειρίας. Οἱ τενοῦργοι καταφρονοῦσι τῶν βιβλίων, οἱ εὐθέεις καὶ ἀγράμματοι θαυμάζουσιν αὐτὰ ὑπὲρ τὸ δέον, οἱ δὲ σοφοὶ κάμνουσι χρῆσιν αὐτῶν ὅσον ἐνεσθί· τὰ γὰρ γράμματα αὐτὰ δὲν διδάσκουσιν ἱκανῶς πῶς δεῖ μεταχειρίζεσθαι αὐτὰ, ἀλλ' εἶναι αὐτῆ σοφία τις καὶ ὑψηλότερόν τι πράγμα ἐξώθεν προσγιγνόμενον καὶ προσεπικτώμενον διὰ παρατηρήσεως καὶ στοχασμοῦ. Δὲν πρέπει ν' ἀναγινώσκῃ τις τὰ βιβλία ἐπὶ τῇ σκοπῇ νὰ ἀντιφάσῃ καὶ φιλονεικῇ πρὸς αὐτὰ, ἀλλ' οὔτε νὰ πιστεύῃ ἀναμφισβητήτως ὅσα εὖρη ἐν αὐτοῖς, οὔτε νὰ προσκτᾶται ὕλην ὁμιλίαις καὶ διαλόγων· ὁ δὲ ἀληθὴς σκοπὸς εἶναι νὰ προσμανθάνωμεν καὶ νὰ ἐξετάζωμεν καὶ νὰ κρίνωμεν. Καὶ τῶν βιβλίων τὰ μὲν γευστέα μόνον, τὰ δὲ ἐξαντλητέα, ὀλίγα δὲ χωνευτέα καὶ μηροκαστέα ὅπερ εἶναι, τὰ μὲν ἀρκεῖ ν' ἀναγινώσκῃ κατὰ μέρος, ἄλλα ν' ἀναγινώσκῃ μὲν, ἀλλ' οὐ μετ' ἀκριβείας, καὶ ὀλίγα δέον ν' ἀναγινώσκωνται μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας. Ἐνια μὲν βιβλία δύναται ν' ἀναγινώσκωνται δι' ἐτέρων ἐπιτομιζόντων αὐτὰ (ἀλλ' εἶναι ταῦτα μόνον τὰ μάλλον ἢ ἥττον ἀδιάφορα καὶ ἡ ταπεινότερα τάξις τῶν βιβλίων), καθόλου δὲ εἰπεῖν, βιβλία διῶλισμένα ὁμοιάζουσι νερὰ διῶλισμένα, τὰ ὅποια εἶναι πράγμα ἐπιπόλαιον καὶ ἀνούσιον. Ἡ πολλὴ ἀνάγνωσις ἄνδρα ποιεῖ πλήρη γνώσεων καὶ εὐπορίαν ἔχοντα ἰδεῶν· αἱ δὲ συζητήσεις καὶ διμιλίαι ποιοῦσιν ἄνδρα ἐπιτήδειον, ἔτοιμον καὶ πρόχειρον· ἡ δὲ γράφῃς μελέτη καὶ ἡ συναγωγὴ σημειώσεων τὰ ἀνεγνωσμένα ἐγχαράσσει τῇ μνήμῃ καὶ διατηρεῖ. Ὅθεν ὁ μὴ γράφων τίπο-

τε πρέπει να ἔχη καλὴν μνήμην· ὁ δὲ μὴ ἐξα-
σκῶν ἑαυτὸν δι' ὀμιλιῶν καὶ συνεντεύξεων, χρείαν
ἔχει νοῦς ἐπιτηδεῖου καὶ προχείρου· ὁ δὲ μὴ
πολλὰ ἀναγινώσκων ταύτην μόνην ἔχει προσφυ-
γὴν νὰ προσποιῆται ἐπιστήμην ὣν ἀγνοεῖ. Ἡ τῆς
ἱστορίας μελέτη καὶ ἀνάγνωσις τοὺς ἀνθρώπους
ποιεῖ πρακτικούς, ἢ τῶν ποιητῶν ἀστείους, ἢ
τῶν μαθηματικῶν σπουδῆ ἀγγίχουσιν προσφέρει·
ἢ τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας κρίσεως καὶ νουνε-
χίας, ἢ δὲ τῆς ἠθικῆς βαρύτητος καὶ σεμνότητος
αἰτία καθίσταται· ἢ δ' αὖ διαλεκτικῆ καὶ ῥη-
τορικῆς ἀνδρα κάμνει πρὸς μάχην καὶ ἔριδας ἐ-
πιτηδεῖον. Καὶ καλῶς εἴρηται ὑπ' ἀρχαίου τινός,
ὅτι αἱ σπουδαὶ μεταβάλλονται εἰς ἤθη· καὶ τῷ
ὄντι δὲν εἶναι κκμμία δυσκολία τοῦ νοῦς ἥτις
δὲν δύναται νὰ μὴ εὐκολυνθῆ διὰ σπουδῶν ἐπι-
τηδεῖων, καθὼς καὶ αἱ σωματικαὶ ἀρρωστίαί· α-
τρεῖονται δι' ἀσκήσεων ἐπιτηδεῖων, π. χ. σφαι-
ρισμὸς εἶναι καλὸς διὰ τὰ νεφρὰ, τὸ τοξεύειν διὰ
τοὺς πνεύμονας καὶ τὸ στῆθος, τὸ περιπατεῖν
σχολαίως διὰ τὴν γαστέρα, τὸ ἵππευεῖν διὰ τὴν
κεφαλὴν, καὶ ἄλλα ὡσαύτως. Ἐπομένως οὖν ὁ
νοῦν ἔχων ἕστατον καὶ περιπλανώμενον, ὡς
σπουδάσῃ τὰ μαθηματικά· ἐν γὰρ ταῖς γεωμε-
τρικαῖς ἀποδείξεσιν ἕταν πλανᾶται ὁ νοῦς του
κἂν ὀλίγον, ἀνάγκη νὰ ἔρξηται ἐκ νέου· ὁ δὲ
νοῦν ἔχων μὴ δυνάμενον νὰ εὐκρινῆσῃ ἢ νὰ διαι-
ρέσῃ τοὺς ἔρους τῶν ἰδεῶν, ὡς σπουδάσῃ τοὺς
σχολαστικούς φιλοσόφους, οὐστίνως ἠξεύρομεν
ὅτι εἶναι κυμινώσπου· ὁ δὲ μὴ πρόχειρον ἔχων
μνήμην καὶ ἄλλα πρὸς ἄλλα πράγματα ἀπορῶν
νὰ συνάγῃ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ διαφώτισιν, ὡς
σπουδάσῃ τὰ εἰς τὸ δίκαιον καὶ τοὺς νόμους ἀνή-
κοντα. Καὶ τοιοῦτο τρόπον ἐκάστη ἔλλειψις τῆς ἐν-
νοίας μὲ ἰδίαν τινὰ συνταγὴν ἐμπορεῖ νὰ θεραπευθῆ.

Μεταφράσθη ἢ προηγουμένη μικρὰ μὲν, ἀλλ'
ἐμβριθῆς καὶ στοχαστικῆ διατριβῆ ἐκ τῶν Es-
says τοῦ κλεινοῦ φιλοσόφου Φραγκίσκου Βάκωνος,
ὡς κοινῶς καλεῖται πατὴρ τῆς νεωτέρας φι-
λοσοφίας. Ἀπηύθυνε δὲ αὐτὰς πρὸς τὸν δούκα
τῆς Βουκιγγαμίας, τὸν γνωστὸν εὐνοοῦμενον Ἰα-
κόβου Α', βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρετανίας,
λέγων ὅτι ἢ τῶν μικρῶν τούτων διατριβῶν ὕλη
ἄπτεται τῶν καρδιῶν καὶ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ
βίου. Βῆρηται ἢ περὶ σπουδῶν διατριβῆ ὑπ' ἀριθ-
μῷ 30 ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἐκδόσει τῇ ὑπὸ Α. Wright
1862 γενομένη, καὶ ὑπ' ἀριθμῷ 48 ἐν τῇ λα-
τινικῇ μεταφράσει τῇ ἐν Λουγδούνῳ 1641 τυτυ-
πωμένη· ἀναφερομένης δὲ καὶ ταύτης εἰς αὐτὸν
τὸν Βάκωνα, χρείαν ἐκάμμεν αὐτῆς μεταφρά-
ζοντες τὸ διὰ τὸ βραχὺ τῆς λέξεως ἐνίοτε δυσερ-
μήνευτον ἀγγλικὸν πρωτότυπον.

W. Wagner.

Ἀπάλεσθησιν περιουσία ἀνακτᾶται διὰ μα-
κρᾶς φιλεργίας· βλάβη τῆς υγιείας διορθοῦται
διὰ σφοδρῆς καὶ ἐγκρατείας· λησμονηθεῖσιν αἱ

γνώσεις ἀνακτῶνται διὰ μελέτης· ψυχρανθεῖσα
φιλία θερμαίνεται διὰ συγγνώμης. Ἀλλὰ τίς
ποτε ἀνελογίσθη τὰς ματαίως θυσιαζομένας
ῥακας;

ΝΕΑ ΛΕΞΙΣ

Ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσιν γίνεται χρῆ-
σις πρὸ τινος χρόνου εἰδικῶς τινος ἔρου, τοῦ ε-
ρου telegramme, καλωδογράμμα, πρὸς δήλω-
σιν τῶν διὰ τοῦ ἐν τῷ ὠκεανῷ ὑποβρυχίου κα-
λωδίου μεταβιβαζομένων εἰς Εὐρώπην τηλεγρα-
φημάτων· ἢ δὲ λέξις télégramme, τηλεγράμμα,
ἔμεινε πρὸς δήλωσιν τῶν μεταβιβαζομένων διὰ
τῶν ἑναερίων τῆς ξηρᾶς γραμμῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ τούτου σημειοῦμεν
ὅτι ἢ λέξις télégramme ἐπέλασθη ὑπὸ τινος
Ἀμερικανοῦ M. E. P. Σμιθ ἐκ τῆς πόλεως Ρό-
σεστερ (τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν). Ἡ ἐφημερίς
Albany Evening Journal ὡς πρὸς τοῦτο πε-
ριεῖχε τὰ ἐξῆς ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 6 Ἀπριλίου
1852· «Φίλος, τις ἐπιθυμεῖ ν' ἀναγγεῖλωμεν ὅτι
ἀπετόλμησε νὰ δημιουργήσῃ νέον ἔρον καὶ εἰσα-
γάγῃ εἰς τὴν γλῶσσαν. Σκοπὸς δὲ τῆς νεολο-
γίας ταύτης τῆς προτεινομένης εἶναι ἢ ἀποφυγὴ
δύο λέξεων ὅπου ἀρκεῖ μία καὶ μόνη. Ἡ περὶ ἢς
ὁ λόγος λέξις εἶναι télégramme (τηλεγράμμα)
ἀντὶ τῶν λέξεων telegraph telegraphie (τη-
λεγραφικὴ εἰδήσις).»

Ἐν τούτοις τινές, ἐκ τῶν ἀγαπόντων ἐν χρέ-
νοισ τοιοῦτοις νὰ λογομαχῶσι περὶ λέξεων, πα-
ρετήρησαν ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῆς νέας λέξεως
δὲν ἐγένετο κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, καὶ
ὅτι ἄρθερον θὰ ἦτο ἐὰν ἐλέγετο télégramme
τηλεγράφημα. Οὐχ ἦττον ἢ λέξις τηλεγράμμα,
ἢτις ἀνταπεκρίνατο εἰς ἀνάγκην ἐπέγουσαν, ἐ-
ξεσφραδανίσθη εἰς τὸν κόσμον, διατρέξασα τὴν ὁ-
δὸν τῆς μετὰ ταχύτητος ἀστραπῆς, τί λέγομεν;
μετὰ ταχύτητος τηλεγράφου.

Οἱ Ἕλληνας ἡμῶς δὲν ἀπεδέχθησαν τὸν ἔ-
ρον τοῦτον· οἱ δημοσιογράφοι αὐτῶν μεταχει-
ρίζονται τὸν ἔρον τηλεγράφημα.

[Journal des voyages].

ΛΑΠΘΕΙΑΙ

* Ἡ εὐφύια δὲν προφυλάσσει πάντοτε ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ γελοίου, ἐνθ' μετρία τις δόσις κρίσεως
ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο. Τοῦτο παρακινεῖ ἡμᾶς νὰ πι-
στεύσωμεν ὅτι ἢ φιλοκαλία εἶνε ἀποτέλεσμα
τῆς κρίσεως μᾶλλον ἢ τῆς εὐφύιας.

* Ἡ συκοφαντία δμοιάζει τὴν φλόγα τὴν
μαυρίζουσαν ὅσα ἀδυνατεῖ νὰ καύσῃ. (Ἰνδικὴ πα-
ροιμία).

* Τὸ στάσιμον ὕδωρ σῆπεται καὶ μόνον τὸ
ρεῖον εἶνε διαυγές. (Ἀραβικὸν λόγιον).

* Μία δίκη γεννᾷ ἑκατόν. Κάλιον κακὸς συμ-
βιβασμὸς ἢ καλὴ ἀπόφασις. (Ἰσπανικὴ παροιμία).

ΑΘΗΝΑΙ — ΤΥΠΟΙΣ ΕΣΤΙΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑΙ, ΟΙΚΟΣ ΠΑΤΗΡΙΩΝ, 14